

Lovec

XLVII. LETNIK ŠT. 12 MAREC 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto B. Jesenko

Lovska družina

France Cvenkel

(Nadaljevanje in konec)

VII.

Notranji predpisi

Notranje življenje lovske družine urejajo pravila in poslovnik. V lovski organizaciji pa že nekaj časa sili na površje vprašanje: ali naj ostanejo pravila lovskih družin enotna kot doslej, ali pa naj ima vsaka lovska družina svoja lastna pravila, prilagojena specifičnim potrebam in nalogam. V tem primeru naj bi odpadel tudi poslovnik, ker bi bilo možno s pravili zajeti celotno dejavnost. Tako v bodoče ne bi več govorili o pravilih in poslovniku, ampak z eno besedo o statutu.

Mnenje enega dela obiskanih zastopnikov lovskih družin je glede tega vprašanja v povzetku naslednje:

23. čl. Zakona o lovu predpisuje za interno delovanje lovskih družin pravila in ne statut. Sicer pa beseda statut v prevodu pomeni isto kot pravila, pravilnik. Dalje: dokler so lovske družine društva, zanje velja — sicer že nekoliko zastarel — zakon o društvih in shodih, ki tudi pravi, da ima vsako društvo svoja pravila. Statute imajo podjetja, čeprav bi jih tudi brez škode lahko po domače imenovala — pravila. Izraz statut morda še najbolj pristoja za pravila, ki jih sprejmejo za svoje delovanje občinske skupščine. Morda bi bil tudi v lovstvu na mestu izraz statut, če bi prešli na neenotna pravila in bi v tem pravnem aktu združili dosedanja, več ali manj spremenjena pravila in družinske poslovnike. Toda večina članov LD, s katerimi sem se razgovarjal, se na splošno zavzema za to, da tudi v bodoče ostanejo pravila enotna. Z ozirom na vse večjo vlogo komun pa naj bi bila pravila na vsak način enotna vsaj za lovske družine ene komune ali nekaj komun, ker je sicer nemogoče, da bi občina ali občinske oziroma medobčinske lovske zveze (glej VIII. poglavje!) mogle usmerjati lovsko gospodarstvo. Enotnost pravil se razume predvsem v tem, da imajo lovske družine enake organe z enakimi pristojnostmi, enaka določila o sprejemanju članstva, predvsem pa je nujno, da imajo enoten disciplinski postopek. Prevladuje mišljenje, da marsikaj v sedanjih enotnih pravilih LD spada v poslovnike, češ da so sem in tja lovske družine s pravili le preveč vezane. Nič ne bi škodilo enotnosti lovske organizacije, če bi bila pravila okvirnejša.

Po sedanjih enotnih pravilih spada v poslovnik zlasti: izvajanje lova, lovski gostje in prisvajanje divjačine. Večja vrzel v pravilih se posebno čuti glede določil o disciplinskem postopku. Disciplinski prestopki iz 31. čl. bi morali biti po mnenju večine konkretnije naštetih v poslovniku. Na terenu je zlasti veliko nejasnosti in nepravilnosti glede samega izvajanja disciplinskega postopka, zato bi bila potrebna podrobnejša navodila za potek disciplinskega postopka, morda popolnoma ločeno od pravil in poslovnika, podobno kot imajo to urejeno sodišča: posebej materialno pravni predpisi (npr. kazenski zakonik) in posebej procesni predpisi (npr. kazenski postopnik). Seveda bi morala biti navodila takšna, da bi bila slehernemu razumljiva. Ta naj bi vsebovala npr., da mora biti obdolženec seznanjen z očitkom, mora biti zaslišan oziroma da ima priložnost podati pismeni zagovor, da sme predlagati priče v svojo obrambo, da mora dobiti pred disciplinsko obravnavo obtožni predlog, da mora biti med prejemom obtožnega predloga in obravnavo primeren rok za pripravo, da se vsi dokazi prečitajo ali na obravnavi zaslišijo priče, kaj mora vsebovati odločba o disciplinski kazni itd.

V teku naše razprave smo se večkrat dotaknili internih družinskih predpisov, zato ne bi več omenjal, kar je bilo že navedeno.

VIII.

LD in višje lovske organizacije

Razpravljanje o tem problemu je doseglo višek pri vprašanju o lovskih skupnostih. Dejstvo je, da to vprašanje ni bilo sproženo brez razloga in da se je prav v lovskih družinah pojavila želja po izboljšanju dela višjih lovskih organizacij. To hotenje je prišlo do izraza zlasti tam, kjer področne zveze ne pomenijo nič več kot transmisijo med republiško zvezo in lovsko družino. Zato je LZS torej hotela uresničiti lovske skupnosti, ki naj bi v organizacijskem in gospodarskem smislu vodile k nadaljnjemu razvoju lovske organizacije. Toda pokazale so se tako nasprotujoče si tendence, da je upravni odbor LZS — kot je že poročal Lovec št. 8/1964 — zavzel stališče, da naj lovske skupnosti ne predstavljajo organizacijskih oblik, pač pa naj bi le usklajevale delo lovskih družin na področjih s približno enakimi pogoji, področne zveze kot organizacijska povezava pa naj ostanejo še naprej.

S tem pa seveda razglabljanje o povezavi lovskih družin v višje lovske organizacije ni zaključeno. Tu prihajajo do izraza različna stališča. Čisto s svojstvenega aspekta npr. gleda na ta problem v 8. št. Lovca Tone Hafner. Mnenje večine LD, pri katerih sem se zglasil, pa je v glavnem sledeče:

Višje lovske organizacije naj bi obstojale tudi v bodoče, ker je pot od republiške zveze do družine predolga. Lovske družine nekega določene področja imajo namreč lahko toliko svojstvenih nalog z ozirom na različne prilike, da je prav da so povezane v eni zvezi. Ne moremo mimo dejstva, da so sedanje področne zveze v bistvu le nekoliko korigirane okrajne zveze. Iz svojih prvotnih meja, ki so bile istovetne z nekdanjimi okrajnimi mejami, so se sicer skušale sem in tja približati lovsko-gospodarskim mejam. V tem času pa so prevzele skoraj vso vlogo v našem družbeno-političnem življenju — komunne. Mimo njih lovske organizacije nikakor ne morejo. Nekateri si zamišljajo občinske oziroma medobčinske lovske zveze. Nekatere področne zveze pa so svoje delo že prilagodile komunam in tako dejansko že vršijo vlogo medobčinskih zvez. Medobčinske zveze naj bi po možnosti združevale lovišča ozemeljsko čim sorodnejših občin, ki bi v širšem pomenu besede tvorile pravzaprav lovske skupnosti, to je področje, kjer je možno voditi enotnejšo lovsko gospodarsko politiko. Medobčinske zveze naj bi bile v povezavi z občinami usmerjevalec lovskega gospodarstva na njihovem področju. Nemogoče je voditi neko lovsko-gospodarsko politiko, če ni sodelovanja s kmetijstvom in gozdarstvom, torej z osnovnima panogama, ki gospodarita na istem teritoriju kot lovstvo. Današnje komisije za lovstvo pri občinskih svetih za kmetijstvo in gozdarstvo so že ena od oblik sodelovanja. Ob tem nekateri načenjajo vprašanje meja lovskih zvez in v tej zvezi meja lovišč. Korigiranje meja lovišč in njihovo prilagajanje občinskim mejam bi bilo nesmiselno uničevanje večletnega truda in vloženi finančnih sredstev lovskih organizacij, porabljenih za sestavo katastra in bonitiranje lovišč. Mimogrede omenjeno, sestav in vodenje katastra lovišč sodi po zakonu med naloge pristojnega upravnega organa. Toda ker na tem področju ljudski odbori predolgo niso ničesar pokrenili, so se lovske organizacije z dovoljenjem republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo

— same s svojimi sredstvi lotile te naloge, zavedajoč se, da sta kataster in bonitiranje osnova lovskemu gospodarjenju.

Ob vprašanju vloge področne oziroma občinske oziroma medobčinske zveze se postavlja v ospredje vprašanje, komu prispevek za upravljanje lovišč, ali občini ali lovski organizaciji? Večina zagovarja načelo, da mora tudi v bodoče ta prispevek pripadati lovski organizaciji, da s tem ostane ekonomska plat v rokah lovcev. S tem bi bilo rešeno tudi vprašanje skladov. Od tega zavisi tudi vloga medobčinskih zvez. Samo pod tem pogojem imajo lahko gospodarsko usmerjevalno vlogo, brez sredstev pa bi se izrodile zgolj v športno-rekreativne zveze. Tudi republiška lovska zveza bi morala slediti komunalni ureditvi in svoje delovanje temu prilagoditi.

— — —

S tem zaključujem razpravo o lovski družini, ki je polnila stolpce našega glasila od decembra 1963. Vsi, ki smo sodelovali pri tej razpravi, se zavedamo, da vprašanj v zvezi z lovsko družino nismo rešili, pač pa smo jih le do neke mere osvetlili. To je bila pa tudi naša naloga, ki smo si jo uvodoma zastavili. Kdor je zasledoval naše razglabljanje, pa je lahko prišel do zaključka, da reorganizacija lovstva ni tako enostavna zadeva, kot se komu na prvi pogled morda zdi. Če rešiš ali spremeniš eno vprašanje, se odpre vrsta novih.

V tej razpravi, ki je imela nekaj značaj lovske javne tribune, smo dali možnost vsem lovskim organizacijam oziroma njihovim članom, da sedaj, ko je čas, povedo svoje mnenje, da bodo tisti, katerim bo poverjena zadnja beseda pri spreminjanju zakonitih lovskih predpisov, videli, kaj pač hočemo.

Obravnavali smo zlasti vprašanja, navedena v uvodu, kar pa ne pomeni, da je to vse, kar zadeva lovsko družino. Če ima kdo še kake nove misli oziroma predloge, je zanje v »Lovcu« kljub mojemu zaključku še vedno dovolj prostora.

cemburu ali januarju ogulijo ter jim po večini v februarju, izjemoma v marcu odpadejo. To, kar zraste kot rožički, so gumbi ali storžki 1—2 cm dolgi, brez rož. Izjemoma pa zrastejo tudi sicer telesno močnemu srnjačku preko zime samo čelni nastavki brez roževine. V februarju ali marcu pa mu začne rasti kot ostalim srnjačkom rogovje bodočega lanščaka, ki je navadno šilar — včasih vilar, pa tudi šesterak. Kriterij za odstrel srnjačkov naj bo torej velikost oziroma zunanji izgled divjadi. Višino čelnih nastavkov, ki so pod kožo, ne v mahu — v zimski dlaki namreč težko ocenimo, še težje pa višino gumbov. Zavoljo tega je bolje, da ne posegamo z odstrelom med srnjačke, temveč počakamo, kaj pokažejo kot lanščaki. Odstrelimo le tiste, ki so telesno vidno šibkejši kot ostali mladiči. Od lanščaka, ki ima med uhlji samo gumbe (gumbar) ali pa tanka in kratka ter neravna šila različnih dolžin, ni kaj pričakovati. Take odstrelimo, da s tem povečamo življenjski prostor drugi srnjadi in tako izboljšamo izgled staleža. Prav tako naj odstrelimo tudi lanščake, ki junija še niso prebarvani. Napačno pa je streljati prebarvanega lanščaka zgolj zato, ker ima junija še kosmato rogovje. Ker rogovje lanščaku gradi še nedoraščeno telo, ki za rast rogovja nima dosti viškov snovi, ne smemo biti pri izbiri za odstrel preveč zahtevni. Težo odstrela srnjakov naj pa vsekakor nosijo lanščaki, ker jih je najlažje oceniti na starost (po postavi — vratu, barvi glave in obnašanju, tudi kažejo se radi), kaj obetajo, se pa tudi že vidi. Srnjak na sliki 4, stran 262 v naslovu omenjenega članka, ni gumbar, ampak slab lanščak.

Lanščaki — šesteraki so pa redki, verjetno bolj kakor »beli fazani«, ocena na starost pa ni nič težja kakor drugih slabših lanščakov. Tudi če bo lovec gledal le med uhlje, bo videl pred seboj le »šesteraka« in ne šesteraka. Odkar pregledujemo trofeje, sem imel v roki nekaj tisoč srnjačjega rogovja — lanščaka šesteraka še nisem videl, gumbarje lanščake pa menda le 3 iz lovišč LZ Ljubljana.

Predlog za spremembo lovopusta za srnjad je morda akademski, ne zdi se mi pa lovski in ne ekonomski. O etiki pa molčim. Če bom pa spomladi naletel na tako ubogo »ošisano« crkovino, kot jo opisuje avtor članka, jo bom ustrelil in globoko zakopal že iz zoohigijskih razlogov. Ne vem, kje naj bi bil ekonomski efekt za tako kost in kožo?

Nerazumljivo mi je, zakaj naj bi bil izbirni (selekcijski) odstrel srnjakov najlažje vršiti od oktobra do naslednje pomladi. Srnjačke, ki so šibkejši od drugih mladičev, bom lahko odstrelil do 31. decembra. Izbor teh je mogoč skoraj izključno po zunanjem izgledu, ker so čelni na-

stavki v zimski dlaki težko vidni, oblika gumbov ali storžkov pa še težje. Med lanščaki bom pa trebil že junija, kjer bo kriterij rogovje in mena dlake. Čas bom imel vse poletje in v jeseni zopet ob meni dlake. Decembra pa lanščaki tudi že odvržejo — iz začetkov rasti rogovja bodočih dveletnih srnjakov pa v januarju tudi ne vidim, kaj bo iz njih.

(Konec pride)

Še o lovu na jelena

Prof. dr. Jože Rant

V zadnjih številkah »Lovca« sem bral kaj zanimivo debato o lovu na jelena. Iz svoje dolgoletne prakse, saj sem do sedaj položil na dlako 12 jelenov in nekaj košut pri najrazličnejših načinih lova, prav tako tudi iz poznanja tuje lovske literature, menim, da sem tudi jaz upravičen priglasiti se k debati.

Lov na jelena je zelo različen: izvajamo ga na čakanju z visoke preže, na zalazu, ob ruku in na pogonih. Vsak način lova ima svoje lastnosti in čare. Najmanj uspešen je lov na zalaz, ker jelen zelo pozno izstopa in se ob svitu že zopet umakne v gozd. Le v pozni jeseni ali pozimi, ko išče hrano, ga je mogoče zalesti še pri dnevni svetlobi.

Lov z visoke preže je zelo nesiguren. Preža mora biti postavljena tam, kjer jelenjad najraje izstopa ali v bližini stečič ali luž, kamor se hodi v poletnem času hladiti. Popolnoma nelovsko se mi pa zdi čakanje jelena na visoki preži v svetlih zimskih nočeh. Še tako svetla zimska mesečina, ki ima vsekakor tudi lepe zimske čare, ne zadostuje, da bi lahko jelena dobro ocenili glede na kakovost trofeje in splošno telesno stanje oz. starost.

Najuspešnejši in najlepši je lov na jelena ob času paritve, v času rukanja. To je največkrat najrazličnejši način lova, ki požene še tako hladno lovčevu kri do mozga in pretrese živce do skrajne napetosti. Posebno pa je lov mikaven, ako znaš s primernim trobilom poklicati rukajočega jelena. Trobila so najrazličnejša. Glavno je, da dajo primeren ton in da poznaš jelena, v kakšnem svatovskem razpoloženju se nahaja. Meni je že nekajkrat uspelo priklicati rukajočega

jelena tako, da sem ga oponašal s primerno napravljeno pestjo. V »Lovcu«, letnik 1959/60, sem izčrpno napisal, kako izvajamo lov na rukajočega jelena in svetujem, da bi vsak začetni lovec pred lovom na rukajočega jelena ta odstavek prebral.

Tudi pogon na jelenjad je lovsko upravičen, le treba ga je pravilno izvajati. Lovsko upravičen je že zaradi tega, ker na splošno prirejamo pogone tudi na drugo divjad, npr. zajca, divje prašiče, lisice in podobno. In zakaj ne bi tudi prirejali pogonov na jelenjad? Pravilna izvedba pogona nudi namreč lovcu dosti časa, da lahko oceni divjad in da odda na počasi premikajočega se jelena siguren strel. Treba je pogon le pravilno izvajati. Iz razprav pa vidim, da mnogim našim lovcem ni znano, kako naj prirejamo pogone na jelenjad.

Ako hočemo izvajati kakršenkoli način lova na jelenjad, je prvi in glavni pogoj, da vemo, kakšen veter imamo pred seboj, tj. kam piha veter. Lovec se mora v vsakem primeru ravnati po smeri vetra. Pri zalazu, čakanju, pri ruku ali pogonu moramo vedno stremeti, da vleče veter od jelena proti nam. Nikakor pa ne, da nam piha veter v hrbet — proti jelenu. Jelen ima zelo dober sluh, zato se mora lov vršiti tiho in previdno. Še bolj mu pa služi nos. Neuspehom pri lovu na jelenjad je največkrat vzrok, da dobi jelen prehitro v nos človeški dah in to že na neverjetno daljavo, zlasti še, če mu ga prinaša veter. Posebno važno vlogo ima veter v hribovitem terenu, kjer so doline in kotanje, ker zrak zelo pogosto v kotanjah kroži in spreminja smer. Imel sem priložnost loviti jelena v času ruha na Snežniku. Jelen je v precej veliki kraški dolini, ki je bila tudi zelo poraščena, dobro rukai in ga nikakor nisem mogel opaziti. Pihala je precej močna burja, zato sem zalezoval jelena proti burji. Komaj sem napravil nekaj korakov v dolino, mi je jelen že odskočil, čeprav sem ga zalezoval z največjo previdnostjo. Dobil me je pač v nos in to zaradi tega, ker je burja zelo verjetno v dolini spremenila smer. Pri lovu na jelena s pogonom* moram navesti nekaj starih lovskih pravil. Prvo je, da lovovodja ugotovi smer vetra in šele potem razvrsti lovce in gonjače tako, da bo smer pogona šla z vetrom, to je, da bo pihal veter od gonjačev proti stojiščem strelcev. To je prvi in glavni pogoj. Drugi je, da gonjači in strelci pridejo na svoja mesta v največji tišini. Tretji pogoj pogona je pa ta, da izvedemo pogon v dveh različnih fazah oz. načelih. Prvi del pogona je tihi, se pravi, gonjači gredo skozi teren tiho brez vsakega krika in brez trobentanja proti črti

* Pravilno: s pritiskanjem — Naš lov I. str. 136 in 199. Ur.

strelcev. Gonjači imajo pse na vrvi. Pri takem tihem pogonu, pritiskanju, se divjad na kratko odmika od prirodnega šuma, ki ga povzročajo gonjači. Srnjad, divji prašiči in jelenjad se počasi odmikajo pred gonjači, divjad večkrat postoji, ogleduje okolico, od kod prihaja šum oz. motnje gozdne tišine. Tako pride jelenjad ali druga divjad počasi in mirno do lovca in ta ima dosti časa, da jo oceni in mirno odda zanesljiv strel na odbrano divjad. Ko pridejo gonjači v bližino strelske črte, to je na ca. 100 do 150 korakov, tedaj se prične drugi način tega pogona in sicer: gonjači se obrnejo nazaj v smer, od koder so pričeli prvi del pogona. Sedaj pa gonijo nekoliko glasneje, a ne hrupno kakor pri pogonu na zajce, divje prašiče in podobno. Zakaj tako? Vsi vemo, da se divjad, če ni posebno motena in vznemirjena, rada pritisne ali potuhne v kaki gošči in mirno pusti mimo tiho idočega človeka. Če jo pa na pogonih preplašimo, divjad zbeži skozi strelsko črto, ali še raje udari med gonjači nazaj. Te ukane se poslužujemo lovci v drugem delu pogona. Drugi, glasni del pogona, ima namreč namen, da požene še divjad, ki je morebiti zaostala za gonjači in se pritisnila, da jo sedaj glasnejši pogon dvigne, da zbeži v nasprotno smer, tj. proti strelcem. Ako pa vršimo pogon od vsega začetka hrupno, poženemo del divjadi proti strelcem tako, da jo je v tem primeru težko oceniti in na bežečo oddati dober strel. Pripomnil bi še, da naj se pogoni na jelenjad vrše na manjši površini, kakor smo vajeni pogonov na prašiče, pogostokrat na velikih kompleksih, kar je pa praktično slabo. Majhni pogoni, ali kakor jim tudi pravimo »pritiski«, so tudi uspešnejši, ker se lahko vrše v večji tišini, so bolj organizirani in se hitreje izvajajo kakor pogoni ob velikem številu gonilcev in lovcev.

Ob tej živahni debati v »Lovcu« je bilo tudi govora o nevarnosti streljanja na pogonih. Zdi se mi, da je te bojzani nekoliko preveč. Na vsakem lovu, bodisi da si sam ali pa da si v lovski družbi, je nujna zahteva, da smo pri streljanju previdni, da streljamo samo takrat, ko vidimo pred seboj cili — žival. Na pogonih streljamo, dokler so gonjači še daleč v pogonu. Če na so že blizu strelske črte, tedaj streljamo na divjad ven iz pogona. Nikoli pa ne smemo streljati v strelsko črto, kjer stojijo lovci. Na vsakem pogonu je potrebno, da pred pričetkom pogona ugotoviš, kje stojita tvoj levi in desni sosed. Tudi ni dopustno med lovom menjati stojišča ali se sprehajati v okolici svojega stojišča. Puško napolni le, ko si že na stojišču in jo izprazni, ko zapuščaš stojišče! Vedno moramo imeti pred očmi stari lovski rek: Kdor nosi puško, nosi smrt! Žal se kljub vsem previdnostim še dogajajo nesreče.

Veterinar markira zajce

Foto E. Selhaus

Velika akcija

Lovska zveza Slovenije je pri podjetju »Lovac« v Zagrebu januarja letos nabavila 1381 živih divjih zajcev v spolnem razmerju 1 samec : 2 samici — za izpust v lovišča lovskih družin. Področne lovske zveze so odkupile naslednje število zajcev: Ljubljana 419, Kranj 300, Postojna 171, Novo mesto 160, Gorica 150, Maribor 100 in Krško 81. Cena za enega zajca je znašala fco Zagreb 10 500 din. Torej so lovske družine plačale za te zajce — brez prevoza — 14 500 500 din. Razen tega pa je Lovska zveza Gorica še posebej nabavila pri Lovački zadrugi Vojvodine 413 zajcev, ki pa so bili žal pretežno samci. Za vse te zajce so plačale lovske družine LZ Gorica fco Novi Sad 1 298 000 din.

Tudi lovske družine LZ Postojna so še posebej nabavile pri Lovačkem savezu Čakovec 249 zajcev v spolnem razmerju en samec : ena samica po 9000 din za zajca, kar znese 2 241 000 din. Za zaključek lovskega leta 1964/65 so torej lov-

Markiranje

Foto B. Stanič

ske družine Slovenije nabavile skupno 2043 zajcev, za katere so plačale s prevozom vred nad 20 milijonov dinarjev.

Ta naselitvena akcija, ki so jo izvedle naše lovske organizacije, je do sedaj najboljšejša te vrste pri nas in predstavlja močan prispevek naših lovcev za dvig staleža in osvežitev krvi divjih zajcev v naših loviščih.

Da bi dobili vsaj nekaj podatkov o usodi in gibanju naseljenih zajcev, je bilo pred izpustom v lovišča ljubljanske zveze markiranih 250 dolgouhcev. V uho so jim s posebnimi kleščami napravili luknjo, po kateri lovec ob odstrelu ali poginu loči vložnega zajca od drugih zajcev.

Ob tej priložnosti se obračamo na lovce s prošnjo, da o event. najdbah markiranih poginulih ali uplenjenih zajcev sporočijo preko svoje LD Lovski zvezi Slovenije.

Ing. B. Stanič

Spušcanje zajcev na Ljubljanskem polju

Foto B. Stanič

O tuberkulozi pri divjem zajcu

Dr. Drago Dečko

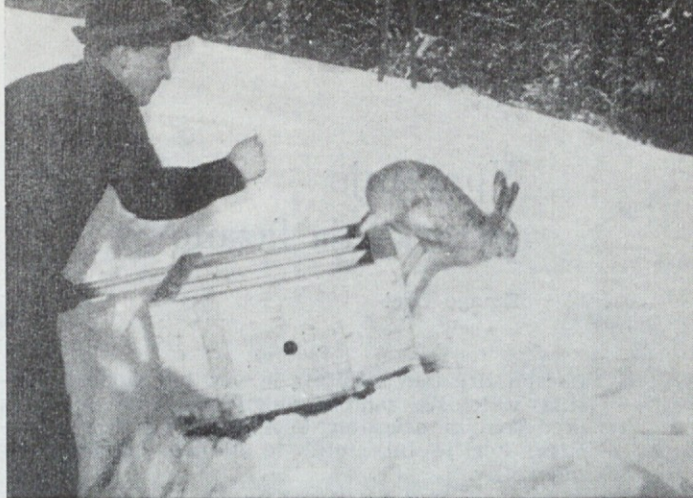
Zadnja leta se je popestrila vsebina »LOVCA« z res kvalitetnimi in zelo zanimivimi prispevki različnih avtorjev o raznih boleznih pri divjadi. Mislim, da je pravilno, da se naši lovci seznanijo tudi z zanimivo in aktualno problematiko obolevanja naše divjadi, ki niti ne oboli tako pogledoma, kot se na splošno misli. Ker pogine divjad največkrat v odročnih, mirnih in navadno močno zaraščenih predelih, jo v večini primerov tudi ne najdemo. Slej ko prej pa pospravijo njene ostanke lisice ali ostala zverjad. Od tod izhaja mogoče tudi že omenjeno zmotno mnenje o manjših izgubah divjadi zaradi bolezni.

Sam bi rad spregovoril o dveh primerih tuberkuloze pri divjem zajcu v zadnjih letih.

Oba primera sta iz istega lovišča, pa tudi iz istega predela tega lovišča, kar bo laže razumljivo iz kasneje navedenega.

Pred štirimi leti, t. j. 1960 leta, je ujel zajca član LD Šoštanj Topolšiča H. I. v parku tuk. bolnice. Zajec je bil odrasel. Naslednji dan je zajec poginil, nakar mi ga je prinesel pokazat. Zajec je bil telesno precej oslabiljen, že pri bežnem zunanjem ogledu pa je bilo opaziti na vratu skoraj do velikosti manjših orehov velike zatrdline, ki so se otipale v podkožju in manjše v pazdušnih brazdah. Koža oz. dlaka nad temi izboklinami je normalno izgledala. Pri raztelesenju je bilo najti precej povečane periferne bezgavke, od katerih so mnoge imele tipičen kazeozni izgled. Na jetrih, ledvicah, še najbolj pa v vranci je bilo opaziti vozličaste razsevke različne velikosti, od pšeničnega zrna pa skoraj do velikosti lešnika. Na pljučih je bilo prav tako več kazeoznih žarišč, v vrhu levega pljučnega krila pa je bila manjša kavernikula. Ta slika popolnoma ustreza sicer eksperimentalno povzročeni tuberkulozi pri kuncih, kot to opisujejo mnogi avtorji. Pri direktnem mikroskopskem pregledu bolezenskega materiala (Ziehl Neelsen, Tamura) je bilo najti obilo tuberkuloznih bacilov. Ker pri direktnem mikroskopiranju ni možno sigurno razlikovati raznih tipov tuberkuloznih bacilov, smo le te kultivirali in po 22 dneh so porasle tipične S (smooth) kolonije na standardni Loewenstein Jensen-ovi podlagi. Z biološkim poizkusom na budri in na domačem kuncu smo prav tako uspeli dokazati patogenost izoliranih tbc bacilov, ki so pripadali bovinemu tipu.

(Mycobacterium tuberculosis var. bovis). Ostalih kontrolnih vzporednih preiskav ne bom ome-

Kakor v številnih loviščih so tudi Foto M. Zargi v lovišču LD Grosuplje spustili zajce

njal, niti se ne bi spuščal v obravnavanje epidemiologije tuberkuloze, niti ne bi razpravljal o patogenosti različnih tipov tuberkuloznega bacila zaradi lažje razumljivosti članka, ker je le ta namenjen širokemu krogu naših lovcev. Poudariti pa moram, da vse napravljene preiskave nedvomno kažejo na pravega povzročitelja in je izključen sum na kakšno drugo obolenje.

Letos junija mi je prinesel isti lovec H. I. že poginulega, približno dva in pol meseca starega zajčka. Raztelesba in bakteriološke preiskave so tudi tokrat pokazale, da je poginil zajec zaradi splošno razširjene organske tuberkuloze.

Izvor okužbe je v obeh primerih zelo verjetno dokazljiv. Najverjetneje sta se zajca okužila na področju tuk. bolnice za pljučno tuberkulozo. Bolnica je paviljonskega tipa z bolniškimi oddelki, ki so večinoma v neposredni bližini gozda. Pravzaprav obdajajo bolnico gozdovi in travniki. Samo področje bolnice pa tudi ni ograjeno in tako obiskujejo zajci neovirano (kar delajo precej redno na vrtnarjevo jezo) cvetlične grede in nasade v samem zdravilišču. To dokazujejo še posebno pozimi mnogi zajčji sledovi. V neposredni bližini bolniških oddelkov, kamor kot že omenjeno, tudi prihajajo zajci, pa obstoji možnost okužbe dolgouhcev. Vendar sem v zadnjih osmih letih lahko ugotovil le dva primera pogina divjih zajcev na področju tuk. bolnice zaradi tuberkuloze, pa čeprav je zajčji stalež sorazmerno dober v okolici zdravilišča. Zaradi zanimivosti bi omenil, da smo našli pred tremi leti leglo štirih mladih zajčkov v samem parku bolnice, komaj 20 metrov od kirurškega oddelka. To leglo zajcev je srečno odraslo.

Opisana primera sem navedel s skromno željo, da opozorim tudi na to možnost obolevanja divjega zajca, ki pa je verjetno zelo redko in ostane praktično omejeno samo na gotova področja in zato nima neke večje važnosti v patologiji naše divjadi.

Vprašanje obročkanja fazanov

Zmago Orel

Lovska družina Tomišelj je več let zapored spustila v lovišče manjše število fazanjih kebkov, predvsem za osvežitev krvi, manj pa za razmnožitev, ker je bil stalež te divjadi vseskozi kar zadovoljiv.

Čeprav niso bili izdatki za nakup fazanov občutni, je družino sčasoma le začelo zanimati, kakšen je uspeh njenega dela. Da bi imeli kolikor toliko zanesljive podatke o uspehu ali neuspehu spuščanja, so sklenili, da bodo vsako leto fazančke obročkali. Poleti (avgusta) 1963 so izpustili v lovišče 20 kebkov. Pred izpustitvijo so fazančke obročkali z oznakami, ki jih je dal za uporabo Ornitološki zavod pri Prirodoslovnem muzeju v Ljubljani, in o tem hkrati obvestili vse sosednje lovske družine s prošnjo, naj jim sporoče morebiten odstrel obročkanih fazanov. Od 20 kebkov so bili trije ustreljeni (enega so našli poginulega) na območju družine, medtem ko sosednje lovske družine niso sporočile nikakega odstrela.

Zaradi naraščanja tujskega lovskega turizma so se odločili, da bodo v prihodnjih letih spustili še več te plemenite divjadi. Tako so v lovskem letu 1964/65 izpustili že 100 mladih fazančkov, ki so jih kupili pri zavodu za gojitev divjadi »Kozorog«. Tudi ti fazani so oštevilčeni in imajo na obročkih oznake LJUBLJANA 100201 do 100300.

Ker lovsko družino živo zanima, kakšni bodo rezultati izpustitve, prosi vse LD, ki bodo morda odstrelile kakega fazana z omenjenimi številkami, naj ji sporoče kraj in čas odstrela. (LD Tomišelj, Edo Gabrijan, Ljubljana, Stari trg 3.)

Mimogrede povedano, v letošnjem lovskem letu je bilo odstreljenih sedem letos označenih fazanov, dva pa so našli v lovišču uničena od roparic.

Še besedo, dve o uspehu, nakupu in načinu spuščanja fazanov.

Nimam namena kakorkoli podcenjevati ali celo negirati pomena spuščanja fazanjih kebkov v lovišča, ker so uspehi očitni (ne vemo sicer za kakšno ceno), saj fazanja vrsta naseljuje danes tako rekoč vse predele, kjer so zanj primerni življenjski pogoji, in se je prav gotovo tako razširila

LD Tomišelj, obročkanje fazanov

Foto Z. Orel

po zaslugi večletnega načrtnega spuščanja. Toda dveletne izkušnje LD Tomišelj, če ocenjujemo uspehe zgolj po odstrelu izpuščenih fazanov (približno 1:12), kažejo, da je rezultat sila skromen in vreden natančne analize.

Ne sodite, da sem zelo enostranski, češ da ocenjujem rezultate spuščanja samo po odstrelu fazanov. Vem, da niso bili vsi fazani odstreljeni — kar je tudi prav, da se jih je nekaj preselilo v druga lovišča, da je bilo med kebkici približno polovico samic, da obročkanje morda ni stoddostno zanesljiva metoda in končno, da je dveletno obdobje prekratko za natančnejše ugotovitve. Vendar me vse to ne more prepričati, da so bili uspehi spuščanja fazanov v zadnjih dveh letih v lovišču LD Tomišelj zadovoljivi in, če hočete, ekonomsko upravičeni.

Verjetno je uspeh malenkosten zlasti zaradi zelo pozne izpustitve (22. september), čeprav je bilo tedaj še dolgo lepo vreme. Če je tega kriva LD, ki je sklenila pogodbo za tako pozno dobavo, bo morala pač nositi tudi morebitne posledice, vendar menim, da bi moral misliti na to tudi gojitelj. Kar pomeni zanj ekonomski uspeh, lahko pomeni za LD očitno izgubo. Zato mislim, da naj gojitelj ne bi vzrejal kebkov, ki jih ni mogoče spustiti v lovišče vsaj v avgustu, sicer je uspeh za kupca zelo dvomljiv. Hkrati pa še vprašani, ali bodo LD tudi v prihodnje tako pozno nabavljale fazane (menda so nekatere že letos odklonile nakup), ali bo kazalo poiskati boljšega ponudnika?

Morda je pičlega uspeha kriv tudi način spuščanja fazanov v lovišče. Toda najbrž ravna večina LD tako, kot so ravnali tomišeljski lovci. Fazančke so spuščali popoldne na krajih, poraslih z grmovjem in nizkim drevjem, po priporočilu zavoda za gojitev divjadi »Kozorog« pa so tam potresli nekaj piče, s kakršno so jih krmlili v valilnici. Ali je bilo kaj narobe?

Znano je, da imajo nekatere LD nekaj dni fazančke ograjene v lovišču, da se postopno prilagajajo težkim pogojem življenja v prosti naravi. To pomeni sicer določen finančni izdatek za LD, vendar se prav gotovo bogato obrestuje. Zato bi kazalo o tem razmisliti.

S tem v zvezi se pojavlja važno vprašanje, kako zaznamovati izpuščeno divjad, da bi bila oznaka čim vidnejša in da divjadi ne bi ovirala pri njenem življenju v naravi. O obročkih sem slišal že več pomislekov, češ da posebno fazane in jerebice zlasti pozimi v snegu močno ovirajo, po drugi strani pa so obročki, ki jih uporabljamo pri nas, nerodni in na nogah nesigurni, ker se samo stisnejo, ne pa zataknejo. Na Češkem in ponekod drugod baje uporabljajo za pernato divjad drugačne oznake in sicer nekake sponke iz umetne mase, ki jih pritrdijo v peruti. — Kot prvo bi bilo torej potrebno rešiti vprašanje: Kako in s čim označiti izpuščeno divjad? Z rešitvijo tega vprašanja, ki bi tudi pri nas pravzaprav moralo biti že zdavnaj rešeno, pa bi morale biti vse lovske organizacije obvezno zadolžene, da bi bila vsa v lovišča spuščena divjad na predpisani način označena. O premikanju oziroma odstrelu zaznamovane divjadi pa bi bilo obvezno poročati na pristojno mesto. Sleherni lovec naj bi bil preko našega glasila obveščen, kje, kdaj in kako označena divjad te ali one vrste je bila spuščena. To bi bilo znanstvenega kot tudi gospodarskega pomena. Vodstvo te stalne naloge pa bi vsekakor moral prevzeti Odsek za lovstvo pri Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo. Kajti še danes ne vemo nič oprijemljivega o selitvi naših jerebic, o premikanju fazanov in izpuščenih zajcev, da ne omenjam drugih vprašanj. Po tej poti bi tudi našli

Divji golobi se vračajo

Foto P. Adamič

prej ali slej odgovor na vedno pogostejša vprašanja: v kolikšni meri so naša spuščanja divjadi v lovišča tudi lovsko-gospodarsko rentabilna?

To sem napisal z namenom, da pokažem na nekatera vprašanja, s katerimi so se srečali tomišeljki lovci. Prav bi bilo, da o tem spregovorijo tudi LD, ki imajo dolgoletne izkušnje, ali da povedo lovski strokovnjaki, kakšen je lahko maksimalen uspeh ali kakšne so izgube pri spuščanju fazanov v najbolj ugodnih pogojih. Menim, da je to vprašanje zlasti sedaj, ko se na vso moč govori o množičnem spuščanju fazanov v lovišča, za lovsko gospodarstvo zelo pomembno.

Nekoč, pred leti...

Dr. Bogdan Kurbus

Naslov »Spomini« ne bi bil primeren, ker so napisani in objavljeni spomini navadno nekaj prav resnega, ko pomembni ljudje opisujejo velika dogajanja, v katera so vplivno posegali. Te vrstice pa naj v obliki kramljanja nekoliko opišejo, kako smo lovili nekoč in v tej zvezi tudi nekatere doživljaje, ki se jih še danes spominjam.

Svoje lovsko udejstvovanje sem začel v idiličnem kraju Sl. na bivšem Sp. Stajerskem z znatno hribovitostjo, kjer gozd prepleta njive in travnike in kjer raste tudi vinska trta. Njen pridelek je v zimskih mesecih krajšal in lajšal življenje njenim

občanom, dokler je pač zaloga, namenjena za dom, trajala. Navadno pa je bila vinska klet razen pri redkih izjemah že konec zime prazna, ker je šel glavni del pridelka vedno v prodajo za davke, obleko in podobno. Veselje je bilo zato kratko. Občan si je nato zopet gasil svojo žejo z vodo ali pa z jabolčnikom, kadar je bilo za sadje rodno leto, kajti žlahtnega sadnega drevja je bilo v kraju in okolici veliko.

Lepa je bila v kraju pomlad, ko so bila pobočja bela od cvetja, še lepša pa je bila jesen, ko je kmetič pospravljaj poljske pridelke, sadje in grozdje, stiskal mošt in si ga kot vino za nagrado za težko delo med letom tudi privoščil. Posebno pa je bila lepa jesen za lovca, ko so po lovišču zvonili psički, lovec pa je bil mlad in poln življenja.

Ta moja rodna vasica je bila tipična vasica s kmečkim okoljem, njegovimi tegobami in njegovim veseljem. Življenje in poklic sta me pozneje ločila od njenega življenja, vendar še danes, več ko po petdesetih letih, čutim utrip tega življenja in mi je spomin na to dobo vedno drag in prijeten.

Ko sem obiskoval še kot mlajši mladoletnik »krajevno univerzo« in še nisem bil lovec, sem bil stalen in zvest očetov spremljevalec na lovu, včasih tudi njegov gonjač in nosač.

Bilo je to pred okoli šestdesetimi leti. Lovišče je imel tedaj v zakupu trgovec, ki je lovil s svojo družbo, navadno samo ob nedeljah. Ker je imel v zakupu tudi del sosednjega lovišča, ves lovni teritorij navadno ni bil oblovljen in je bilo zato zajcev, ki so bili glavna divjad, v lovišču dovolj, tako da so bili skupni lovi prav živahni in prijetni. Občasno pa se je v lovišču pojavila tudi posamezna srnjad kot prehodna divjad. Tako zašla srnjad pa je navadno kaj hitro izgubila življenje, ker je bila zelo zaželen plen tamošnjih lovcev. Vršili so se pogoni nanjo, dokler ni prišla na strel. Nikomur ni tedaj

prišlo na misel, da bi bila lahko v lovišču srnjad kot stalna divjad, dasi so bili nekateri predeli prav prikladni za njeno gojitev. Po takem naključju sem pozneje (1. 6. 1913) uplenil tudi sam svojega prvega srnjaka, ki ga je nesrečna usoda privedla v lovišče od kdove kod. Ker je bil to eden mojih prvih pomembnih dogodkov na začetku mojega lovskega udejstvovanja, mi je še danes v živem spominu:

Kmet-lovec iz obrobnega predela lovišča je opazil na poti k maši (bila je nedelja) na senožeti srnjaka. Takoj po maši je zbral nekaj lovcev in določil, kam naj se postavijo. Ob določenem času je spustil na sled psa-goniča in nisem bil še na stojišču pri koritu dvajset minut, ko sem s prvim strelom položil srnjaka na dlake. Bil je srnjak šilar. Vse ostale naboje sem popokal v zrak od radosti nad nenavadnim plenom. Bil sem junak dneva in to še nekaj let, dokler se ni podobno naključilo drugemu lovcu. Po današnji etiki bi na ta plen ne mogel biti prav nič ponosen. Časi pa se spreminjajo in z njimi tudi lovsko vrednotenje, o katerem smo tedaj v naših hribovskih vaseh še malo vedeli. »Lovec«, glasnik prave lovske kulture pa je šele tedaj pravkar začel vršiti svoje poslanstvo med slovenskimi lovci. Od tega je preteklo nad pol stoletja. Vmes leži doba ogromnega napredka, pa tudi doba polna zlobe in ponižanja človeškega dostojanstva. Lovska etika se je poplemenitila, etika medsebojnih človeških odnosov pa je prav v tej dobi padla v nesluteno globino.

Nekoč še pred letom 1910, ko še nisem bil lovec, so lovišče tega področja prevzeli novi upravljači. Kmetje so organizirali lovsko družbo, ki je nato na dražbi lovišče tudi izdražila za neobičajno visoko ceno. Vsak član družbe je moral vplačati družbi po 20 kron na leto, s tem pa je pridobil pravico do lova v lovišču brez vsake omejitve. Tako so posamezni člani uplenili prvo leto tudi po 40 zajcev (zajec po 2 kroni) in je bila zato za take člane lovska dejavnost prav donosna. Toda že drugo zakupno leto je bil dobiček izdatno manjši. Tretje zakupno leto pa se je družba razšla, ker je bilo lovišče prazno. Lovišče je zopet prevzel prejšnji

zakupnik, ki ga je razdelil na več delov in ga oddal posameznim lovcev v podzakup, nekaj pa zadržal zase.

Prosti lov številnih članov je bil torej že tedaj nemogoč, ko so bili življenjski pogoji za našo divjad povoljniji od današnjih. Dveletno prosto lovljenje je lovišče izpraznilo, da ni bilo več kaj loviti. Zajec je postal zelo redek. Glavni način lova tedanje družbe je bil posamičen lov, zasledovanje zajca po snegu in streljanje zajca na ložu, kar danes odklanjamo kot nelovsko. Pod novo upravo pa se je lovišče zopet opomoglo.

Konkurenca na dražbah za lovišča je bila v tedanji dobi zelo velika v bližini industrijskih in trgovskih središč, kjer je bilo mnogo interesentov za lov, ki so imeli dovolj denarja in so ga bili pripravljene za lov tudi izdajati. Lovišča, oddaljena od teh središč pa so bila v glavnem poceni. Tudi lovišče mojega prvega udejstvovanja je bilo poceni, ker je bilo odročno. Tedaj še namreč ni bilo dobrih prometnih zvez, saj je avtomobilistika šele začejala svojo pozneje zmagovito pot.

Upravno in gospodarsko središče tega področja je bilo mestece C. ob Savinji. Mesto je imelo tedaj nemško večino, ki je bila ob podpori raznih kulturnobojnih nemških društev gospodarsko močan činitelj. Borba za obstoj našega življa na tem področju je bila ostra in neenaka. Bila se je na kulturnem in gospodarskem področju. Hiša za hišo, posestvo za posestvo je polagoma prehajalo v nemške roke, ker so bili gospodarski viri tujeve neizčrpani. Slovenci so zbirali svoja materialna sredstva v hranilnicah, zadrugah in so se z njih pomočjo upirali raznarodovanju in gospodarski odvisnosti. Toda njihova sredstva so bila mnogo skromnejša. Ker je bila konkurenca na dražbah lovišč v okolici C. velika, so Slovenci ustanovili v C. lovsko društvo, da so kolektivno zbrali potrebna sredstva za izdražitev lovišč v neposredni in bližnji okolici. Že več let pred prvo svetovno vojno je imelo to društvo nekaj prav dobrih lovišč v zakupu in jih je tudi vzorno upravljalo.

Zvone pomladi

Foto Z. Orel

Nacionalna borba za obstoj našega življa na bivšem Sp. Štajerskem je imela torej svoj odraz tudi v lovstvu, kajti samo znatna kolektivno zbrana sredstva so omogočila Slovincem izdražiti lovišča v bližini mesteca in izvajati lov na področju, kjer je bilo veliko reflektantov. Leto 1918 pa je našo borbo za obstoj rešilo v naš prid.

Ko sem dovršil 6. gimnazijski razred, je nekega dne prinesel poštni sel podolgovat zabojo iz Borovlj, v katerem sta bili dve puški dvocevki-petelinki. Izbral sem dražjo in ta me je nato spremljala nad 2 desetletji, poleg pozneje pridobljene še ene dvocevke-petelinke in polrisanice kal. $9,3 \times 72$. Nekaj let pred prvo svetovno vojno sem obe dvocevki prodal in nabavil brezpetelinko, ker je bilo tedaj za mestnega lovca skoraj ponižujoče, če lovi s starim pihalnikom na peteline.

S tem, da sem dobil puško, sem postal lovec pripravnik in sem lahko lovil prvo leto samo v spremstvu očeta ali starejšega lovca-kmeta, kateremu je oče poveril, da me uvaja v lov. V spremstvu tega mentorja sem uplenil tudi svojega prvega zajčka. Šele, ko je pes zajčka-mladička drugič prignal na stojišče in je zajček postal, sem sprožil. Moj mentor je zajčka pobral, razprostrl svoj velik žepni robec in ga vanj zavil. Nisem ga vprašal, zakaj ga zavija. Storil pa je to gotovo iz dveh razlogov. Glavni vzrok je bil gotovo ta, da je zajček padel en dan prezgodaj, ko je bil še v lovopustu. Drugi razlog pa je bil, da je bil zajček mladič, ki ni tehtal niti kilogram in zato ne bi bilo prav nič primerno z njim se postavljati.

Moje najuspešnejše lovsko leto v tem domačem lovišču je bilo 1914, ko je bila prva svetovna vojna že v polnem razmahu. V začetku vojne namreč še nisem bil vojni obveznik, pozneje pa, ko sem bil na vojaškem naboru potrjen, sem študij opustil in lovil po mili volji do vpoklica k vojakom. To leto pa je bilo tudi moje zadnje lovsko leto v tem lovišču, ker sem po končani svetovni vojni lovil v njem samo še občasno, če sem prišel domov na obisk.

Med svetovno vojno sem po vpoklicu k vojakom prvič zopet prijel za lovsko puško v septembru 1917, ko sem bil doma na dopustu. Ko sem neko nedeljo šaril ob robu gozdiča s ptičarjem, mi je skočil zajček čez pot. Sprožil sem in zajček je padel. Ko sem ga pobral, sem opazil, da leži v praproti v razdalji okoli 4 m od nastrela nek moški. Postal mi je vroče, čeprav se mi je zdelo nemogoče, da bi strel, ki je zadel zajčka v polno, lahko usmrtil tega človeka, oddaljenega kake štiri metre, ne da bi zakričal ali dal kak znak. Tresel sem moža, vendar zaman. Zato sem mu spodvihal suknič in srajco, potegnil hlače navzdol in vsega pregledal. Našel nisem nikjer nobenega znaka poškodbe. Spravil sem zato njegovo obleko v red. Pri tem obračanju pa se je mož vendarle zavedel. Ugotovil sem, da je popolnoma pijan. V sosesčini je bilo prošenje in si je naložil pošteno mero žganja, meni pa je povzročil nekaj neprijetnih trenutkov in skrbi. Tega dogodka se pogosto spominim. Bil je učinkovit opomin, da mora biti lovec na lovu vedno skrajno previden.

Iz te prve dobe mojega lovskega udejstvovanja sta mi v spominu še dva dogodka:

Nekoč smo lovili trije lovci začetniki. Dva sva se postavljala po stojiščih, tretji pa je s psi poganjal. Kmalu so psi pognali in moj tovariš je oddal strel in gonja psov je kaj kmalu potihnila. Ko smo se zbrali, je strelec povedal, da je streljal srnjaka, ki pa je po strelu tekal dalje. Čeprav so psi po nekaj minutah prenehali z gonjo, v svoji neizkušenosti nismo dovolj natančno pregledali nastrela in terena. Po enem tednu so našli gobarji srnjaka okoli stopetdeset metrov od nastrela mrtvega in že osmrjenega. Neprijetna šola za bodoče!

Nekoč se je pojavil v naših vrstah nov kandidat za zeleno bratovščino. Udeležil se je lova v obmejnem predelu sosednjega lovišča, kjer je bila tudi srnjad stalna, vendar redka divjad. Po naključju je prav ta kandidat tudi streljal po srni, ki je obležala. Ko smo se zbrali po končanem pogonu, me pokliče vstran in me vpraša, kako da

ta srna nima »rogov«. No, pojasnil sem mu zadevo. Iz tega kandidata ni postal lovec. To je bil njegov prvi in zadnji lov. Manjkala mu je prava lovska žilica. Lepa lovska puška in nova lovska obleka še ne napravita človeka za lovca.

S tem zaključujem kramljanje o lovskem udejstvanju iz moje mladostne dobe. Če bo tovariš urednik smatral, da tudi tako kramljanje koristi, pa morda kaj več pozneje.

Prvi znani uplenjeni jelen na Gorenjskem?

Konec 18. in v začetku 19. stoletja je bilo pri nas na Slovenskem, posebno v kočevskih in notranjskih gozdovih, še precej jelenjadi. V revolucionarnih letih po l. 1848, ko je tako rekoč imel vsakdo pravico loviti, pa je bila jelenjad v Sloveniji domala iztrebljena. Ohranila se je v izredno redkih primerih le v največjih gozdovih. Če je konec 19. stoletja na Kočevskem ali Notranjskem uspelo upleniti jelena, je bila to že velika senzacija. Medtem pa se lovcem v drugih predelih Slovenije, posebno na Gorenjskem, o jelenih še sanjalo ni. Ni torej čudno, če je Hajmanova Mica iz Ljubnega na Gorenjskem jeseni l. 1883 ušla od dela v gozdu, ko je

Foto F. Cvenkel

na domačih senožetih — Hajmanki imenovanih — zagledala »žival, veliko kot kravo z ogromnimi burkljami na glavi«, kot je rekla. Jelena je kmalu zatem »odkril« tudi Gradovec, lovec veleposestnika in lovozakupnika Aleša Pavlina iz Podbrezij. Seveda je bil nanj takoj organiziran pogon. Lovci so se postavili na stojišča, Gradovec je pa šel jelena pritisnit. V Čičovem gozdu, na stojišču Aleša Pavlina je počil strel in padel je jelen-osmerak. V spomin na izreden plen je lovozakupnik dal izdelati spominsko tablo iz trdega lesa, v katero je vrezana jelenova glava in datum uplenitve: 23. XII. 1883. Od Čiča je za en goldinar odkupil bor, ob katerem je padel jelen in nanj dal namestiti to znamenje. Še danes visi na tem drevesu in nihče več drugače ne imenuje tega kraja kot »Jelenova glava«. Prava jelenova glava, kot jo prikazuje slika, pa še danes nagačena visi pri Alešu Pavlinu, vnuku uplenitelja, v Ročevnici pri Trziču. Upleniteljev pravnik, tudi Aleš Pavlin, pa ima še danes za spomin spravljene irhaste hlače, ustrojene iz kože tega jelena.

Odkod je zašel tedaj jelen v ljubenske oziroma podbreške gozdove? Ing. Anton Simonič je kot sodelavec gozdarskega instituta v Ljubljani prispeval l. 1959 za letopis avstrijskega delovnega krožka za znanstveno raziskovanje divjadi (Jahrbuch 1959 des Österreichischen Arbeitskreises für Wildtierforschung) referat z naslovom »Jelenjad v Sloveniji in škoda, ki jo povzroča v gozdu«. V njem med drugim pravi, da ni nobenih dokazov, da bi kdo naselil na Gorenjskem jelene pred koncem 19. stoletja. Po njegovem naj bi prve jelene na Gorenjskem in v Sloveniji sploh nabavil in naselil l. 1888 Gilbert Fuchs pod Storžičem in sicer 3 jelene in 3 košute ter 1 tele. Ko jih je spustil iz obore, so se ti jeleni naselili v gozdovih Kokrške doline in Storžiča. Baron J. Born pa je prvi jelene nabavil in spustil v ogrado v Jelendolu v letih 1891 do 1894 in sicer 16 Jelenov s Poljske, 22 z Madžarske in 1 z Gornje Štajerske. J. Born je kupil tudi nekaj severnoameriških vapita-jelenov, ki pa so zaradi neprimernih življenjskih pogojev kmalu poginili.

Da bi bil Pavlinov jelen kak naš avtohtoni jelen, ali da bi prišel iz avstrijskih lovišč, ni govora. Aleš Pavlin iz Ročevnice mi je namreč pravil, da je bil uplenjeni jelen skoraj gotovo eden od izpuščenih Fuchsovih jelenov, češ da je zaradi tega jelena nastal celo spor med njegovim starim očetom in Fuchsom. Iz tega torej sledi, da letnica 1888, navedena v referatu ing. Antona Simoniča o prvi naselitvi jelenov na Gorenjskem, ni točna, oz. da je Fuchs nabavil in spustil jelene tudi že pred letom 1888.

Vsa poizvedovanja, če je kdo kdaj kasneje v ljubenskih ali podbreških gozdovih videl jelena, so bila negativna. Zanimivo pa je srečanje z jelenom v teh revirjih 79 let kasneje, 23. decembra 1962, torej na isti dan, ko je padel Pavlinov jelen.

Pod Prapročami smo ga zasledili in ga skušali obkoliti. Prvi polkrog naj bi zaprl jaz z določenim številom lovcev. Ko smo se vzpenjali po poldenedli stezi Lojze iz Peračice, Lojze iz Podbrezij in jaz na Veliko brdo, da tam zapremo še zadnja tri stojišča, nas je jelen že prehitel in se nepričakovano postavil na kakih 60 korakov pred nas. Bil je osmerak, kot oni pred 79 leti. Streljal je Lojze in streljal je tudi drugi Lojze, jaz pa sem imel še prazno puško. Toda oba sta zgrešila.

Takoj nato smo ga skušali obkoliti še enkrat, jelen pa se nam je še hitreje, ne da bi nanj ponovno padel kak strel, izmuznil. Njegova sled v snegu je vodila čez »Jelenovo glavo«, prav mimo bora, na katerem je obešeno znamenje z »jelenovo glavo«.

France Cvenkel

O socialnem zadržanju srnjadi

Od zgodnje pomladi do pozne jeseni živi srnjad samotarsko življenje. Srnjak živi do prska sam. Ob prsku se pridruži za nekaj dni pojavi srni, ki jo kmalu zapusti. Po prsku živi srnjak navadno s srno mladico ali drugo nevedečo srno, mnogokrat s srno, s katero je zaključil prsk.

V ostalem pa vidimo poletni v lovišču srne z mladiči, katerim se včasih pridružijo njih lanščaki. Lanščaka (mladiča v drugem letu) živita včasih skupaj, včasih pa tudi ločeno. Te povezave pa so zelo rahle; trdnejše vezi so samo med srnami-materami in njihovimi mladiči (v 1. letu starosti). Že od 2. leta starosti opažamo pri srnjadi slabo razvit čut za skupnost, medtem ko je pri jelenjadi zelo razvit.

V pozni jeseni pa se to stanje spremeni, različno glede na strukturo lovišča. Število srnjadi v tropičih je tem večje, kolikor manj ima lovišče kritja, kolikor večja je gostota srnjadi in kolikor večje je pomanjkanje primernih pasišč. O vprašanju socialnega zadržanja srnjadi sta se temeljito pečala dva švicarska biologa.

Osnova zimskega socialnega življenja srnjadi je vedno rodbinski vez, to je srna z mladičem oz. mladičema. Tem se pridružijo v pozni jeseni še lanščaki, katere je preko poletja vezala s srno materjo samo rahla vez. Takemu tropiču se včasih pridruži še mlajši srnjak. Večina srnjakov pa živi tudi pozimi sama ali v družbi nevedeče srne.

V gozdnih loviščih ali gozdno poljskih loviščih, kjer je kritja in hrane dovolj, je ta zimski tropič 5 do 6 srnjadi vedno rodbinski tropič.

Višji socialno obliko srnjadi pa tvori občasna združitev več rodbinskih tropičev. V mnogih loviščih so opazili, da prihaja v jeseni in pozimi na pašo na isti prostor več rodbinskih tropičev in posamezna srnjad. Ob taki pri-

ložnosti so opazili, da vzdržujeta oba tropiča neko medsebojno razdaljo. Posamezni tropiči tudi izstopajo ločeno na pasišče. Iz teh znakov bi mogli sklepati, da mimo rodbinskih tropičev ni nobene višje oblike zimske družitve srnjadi. In vendar le obstaja rahla višja oblika družitve. Posebno opazimo to ob nevarnosti. Če neka žival nenadoma sunkovito dvigne glavo, krči in širi »zrcalo« ali celo zaboka, ne izzove to varovalnih ukrepov le pri srnjadi istega tropiča, marveč tudi pri srnjadi sosednjih tropičev. Če kak tropič odskoči, bo verjetno odskočil tudi sosednji tropič, ne da bi ugotavljal vzrok vznemirjenja oziroma bega; gotovo pa bo vsaj zaostрил opazovanje tudi sosednji tropič. Pa tudi siceršnje obnašanje kaže, da obstaja pri srnjadi raznih tropičev še nek čut povezave. Opaža se namreč, da člani prvo izstopivšega tropiča neprestano dvigajo glavo in opazujejo v smeri, iz katere bi moral priti sosednji tropič. Kadar ta tudi res izstopi, ga prej izstopivša srnjad opazuje. Posamezna žival prvega tropiča napravi včasih nekaj korakov v smeri prihajajoče srnjadi, kakor v nekak pozdrav, včasih pa pokaže svojo nevoljo s tem, da povesi ušesa nazaj.

Občasna prehodna združitev več rodbinskih tropičev pa nastane, če se srnjad pomika na pašo globlje v polje, ker se v tem primeru srnjad raznih tropičev med seboj pomeša. Na povratku pa se ob robu gozda zopet zbere v rodbinske tropiče in gre v taki ureditvi v svoja zaklonišča. Posebnih vodnikov taki občasni tropi nimajo. Rodbinske tropiče pa vodi o srne z mladiči. Iz opazovanja je ugotovljeno, da stremi srnjad tem bolj k združitvi, čim bolj je teren odprt.

Če pa na nekem prostoru vobče ni pravih zaklonišč za posamezne rodbinske tropiče, ostane taka občasna združitev stalna, to je, da srnjad več rodbinskih tropičev živi preko zime stalno v skupnem tropu. Toda tudi ta stalen trop

je le rahla vez, ker se posamezni rodbinski tropiči oddvajajo in žive tudi ločeno. Zato se število srnjadi v stalnem tropu več rodbinskih tropičev stalno menja.

Družitev na odprtem terenu nastaja iz potrebe za varnost in obrambo. Večje število, večja varnost! Taki veliki tropi olajšajo gojitveni odstrel, imajo pa tudi svojo negativno stran, ker obstaja večja nevarnost za okužbo z zajedavci in nalezljive bolezni. Pa tudi medsebojna lastna motenja, za katero je srnjad zelo občutljiva, so večja.

Srnjad je divjad gozda in podraščati z dobrimi zaklonišči. Kjer teh pogojev ni, si pozimi pomaga z združevanjem v večje trope. Družitev pospešuje tudi gostota in neprimerna razdelba dobrih pasišč oziroma pomanjkanje dobrih pasišč v lovišču.

(Po »Die Pirsch, št. 25/64)
B. K.

Foto V. Dvoršek

Prepelica — izumirajoča divjad?

V lovski reviji »Wild und Hund« št. 16/64 se prof. dr. D. Miller sprašuje, ali bo prepelica izumrla kot divjad Evrope. Išče vzroke, toda do konkretnega zaključka ne pride.

V 20. številki iste revije se oglašajo trije pisce iz različnih predelov Zahodne Nemčije, ki pa govore o invaziji prepelice v letu 1964.

Kako pa je bilo pri nas?

Zadnjih nekaj let je bila prepelica redka v poljskih revirjih in le sem in tja se je slišalo njeno prijetno petpedikanje. Leta 1964 pa je bila tudi pri nas slika popolnoma drugačna. Toliko jih še ni bilo v povojnih letih. Slišal si jih na Ljubljanskem polju, po ravninah proti Kamniku in to po pet, šest petelinčkov z enega mesta. Pričakovali smo, da jih bo jeseni precej. Ta želja se ni dočela izpolnila, ker se precej gnezd ni izpeljalo. Vzroki so isti kakor pri drugih poljskih kurah, vremenske razmere, agrotehnična sredstva in podobno.

Bolj sem se čudil, ko sem slišal petpedikanje na Fužinskem polju ob Bohinjskem jezeru. Spraševal sem starejše ljudi, če poznajo prepelico in njeno petpedikanje. Vsi so zmajali z glavo, češ da pri njih ni prepelice, le stari Kovač se je spomnil, da jih je slišal pred približno 40 leti, pozneje pa ne več. Torej smo tudi mi imeli »invazijo« prepelice.

Lovci in tudi ornitologi bodo morali iskati vzroke za tako redke »invazije« prepelice. Kje naj jih iščejo? Karkoli človek razmišlja, ne pride v poštev. Vzrok lahko iščemo edinole na selitveni poti, jeseni na jug in spomladi na sever. Znano je, da jih ogromno polove v Italiji in Severni Afriki v mreže. Lovili so jih tudi s pomočjo navzgor obrnjenih žarometov na čolnih, da so oslepljene padale v morje, kjer so jih polovili z mrežastimi zajemalkami. Baj je ta način lova sedaj prepovedan, ker niti desetino v morje padlih prepelice niso zajeli. Glavni vzrok propada prepelice na selitveni poti je le iskati v vremenskih razmerah. Nekaj sto kilometrov preleteti preko morja je za drobno kokoško velik napor, zlasti v dežju in nevihtah ter proti vetru.

Po mojem mnenju jih več pogoltno Sredozemsko morje, ko utrujene omahnejo vanj, kakor jih uplenijo lovci in mrežarji.

Pri vseh divjih kurah zapažamo stalno nihanje stalaža. Pri jerebicah je cikel nekako 8—12 let, pri prepelicah je pa lahko daljši. Polno vprašanj je, ki si jih lovec ne more in ne zna razložiti, za divjad so pa bistvena.

Zanimivo bi bilo vedeti, kaj je bilo s prepelicami v drugih predelih Slovenije? Včasih jih je bilo mnogo ob Cerkniskem jezeru in v drugih ravninskih predelih Slovenije. Nekaj temo glej »Lovec« št. 5/64, stran 150!

Leta 1938 je bilo ogromno prepelice v dolini Morave pri Aleksincu. Dnevni odstrel enega lovca 15—20 prepelice ni bila redkost. O še večjem jesenskem stalažu pred prvo svetovno vojno mi je pripovedoval pok. Milivoj Prendić, znani srbski kinolog in rejec poenterjev.

Dobro prepeličje leto sem doživel leta 1936 na Ovčjem polju (Makedonija). V Srbiji in Makedoniji so spomladi bolj sušne kakor v Sloveniji. Takrat ni bilo kosilnic in prirastek je bil velik. Po drugi svetovni vojni je bilo po pripovedovanju lovcev baje v Srbiji leto 1946 zelo ugodno za prepelice.

V Sloveniji bomo lahko zelo zadovoljni, če bo jesenski stalaž tak, kakor je bil preteklo lovno sezono. Mi pač dobimo tisti »ostanek« prepelice, ki ne ostane v Padski nižini in Furlaniji. Upajmo, da bo ta »ostanek« za naprej le tolikšen, da bomo lahko še govorili o prepelici kot lovni in ne izumirajoči divjadi.

Res pa je, da je selitvena pot iz Češke, zahodne Madžarske in Slovenije preko Italije nevarnejša kakor pa preko Grčije ali Španije. V drugih deželah ni tako močno razvit lov nanje kakor v Italiji, pa naj bo to s puško ali z mrežami.

Ljuban Zadnik

Težak lisjak

H koncu decembra 1964 sva bila z očetom povabljena na lov v LD Šentvid pri Grobelnem. Ko smo bili gostje in lovci zbrani, smo krenili v revir. Ko nas je stari lovec Korl razpostavil, se je oglašil rog in pogon se je začel. Stal sem pri neki bukvi in močno je snežilo, da sem bil kmalu ves bel. Nestrpno sem prisluškoval, toda psički se dolgo niso oglasili. Nenadoma opazim, da teče proti meni ogromen lisjak. Zgrabila me je lovška mrzlica, tako da sem komaj snel puško z rame in z vso

previdnostjo in težavo napel. Po strelu se je lisjak začel premetavati in tudi bežati. Po drugem strelu je negiben obležal.

Po pogonu so vsi občudovali velikega lisjaka. Ocenili so ga na 8 let starosti. Težak je bil 12 kilogramov. Nadaljnji lov ni bil kaj uspešen in lovina skromna. Na zadnjem pogonu v bližnji gostilni je bilo na račun lisjaka več »plena«, ob katerem smo pozno v noč prijetno kramljali.

Marjan Gajšek,
Vrbno, LD Ptuj

K »Zakasneli kukavici« (Lovec 1964-9, stran 283)

Da se kukavice selijo od nas že sredi avgusta, drži. Toda le stare. Tiste zakasnele so mladice, ki se selijo proti koncu septembra. Kukavica je na nagel pogled podobna skobcu, sicer pa je očitna razlika. Skobec leti z ravnim telesom, kukavica pa je bolj sedlasta in drži glavo bolj pokonci. Skobec sedi na veji pokončno, kakor vse ujede, kukavica bolj poševno, pritisnjena k veji. Kadar skobec sede na vejo, vsakokrat streže z repom sem ter tja, kukavica pa ne. Skobec v letu zamahne dvakrat, trikrat s perutmi, potem se pelje kakor letalo, kukavica pa lahno in enakomerno maha ves čas leta.

Ivan Herzog, Maribor

Šoja

Kdor spomladi in poleti opazuje po sadovnjakih, bo kaj lahko opazil, kako huda uničevalka mladih ptičev je šoja. Preletava z drevesa na drevo in spretno išče gnezda ter v njih jajca ali mladiče, ki jih pogoltno. Pri teh ogledih po sadovnjaku sem marsikatero pihnil z drevesa. Ko sem nekoč priporočal lovcu, naj vsaj ob nedeljah zasleduje šoje, da jih čimveč uničimo, mi je odvrnil: »Se ne izplača«

Ko sem bil predsednik sadjarske in vrtnarske podružnice, sem ustanovil fond za pokončevanje šoj, srak in vran. Tako je vsakdo dobil nagrado, če je katerega teh škodljivcev kakorkoli uničil.

Pozimi, ko pridejo blizu domov, je priložnost, da jih lovci polovimo.

Jože Golavšek

Flobert in zračne puške

Nedolžno orožje bi to moralo biti. Temu pa ni tako. Služilo naj bi le za šport naši mladini, a ne žal za uničevanje najrazličnejših koristnih ptic pevk.

Ti brezvestni pobalini, ki imajo omenjeno orožje, streljajo vsevprek. Razen drobnih ptic so žrtve tudi grlice, golobi, da, celo fazan ni varen pred njimi. Nekoč sem iz avtobusa videl tri fante, stare okrog 13 let, ko so šli čez polje vsak s svojim flobertom ali zračno puško. Taki brezvestneži se izgovarjajo, da streljajo vrabce, varen pa ni noben ptič pred njimi. Saj tudi vrabci niso kar tako za streljanje, ker tudi ti uničijo veliko škodljivega mrčesa. Fantje s takim orožjem ne bi smeli od doma brez spremstva poklicnega lovca!

Jože Golavšek

Strah za petami

Avgustove nedelje leta 1961 sem šel nabirat gozdne sadeže. S seboj sem vzal nahrbtnik, kanglo in košaro. Ko pridemo po poldrugourni hoji pod Dolenčevo frato do napajališča, opazim kaluže in močne sledove. Takoj sem napravil požirek kačje slin in vode, ker sem bil prepričan, da bom nekaj doživel s prašiči. Vrnem se na kaluže, nato previdno po poti navzgor in opazujem, kako so osmukane borovnice, sem in tja potlačena visoka trava in z rušino vred izravana.

Naenkrat zaslišim godrnjanje in cmokanje prašičev. Obstojim kakor pribit in v kosteh in žilah začutim nekak strah. Ko grem dalje, opazim gnezdo prašičev. Napravljeno je bilo iz vejevja, trave in rušin, v njem pa 6 mladičev. Bili so nekako pisani in imeli so dolge rilce. Hotel sem enega ujeti. Tedaj pa se je pojavila svinja in mi pognala toliko strahu v noge, da sem nazaj do doma rabil največ 15 minut in pozabil v gozdu svojo opremo za nabiranje borovnic.

Graničarja, ki sta bila tamkaj, me tudi nista mogla zaustaviti, tako da sta me dohitela šele doma pred vrati, radovedna, kaj se je zgodilo. Povedal sem jima o dogodku in to, da sem zgubil klobuk, jopič ter ves inventar, kolikor ga ni ostalo — v hlačah. Tega sem pa moral odložiti v škap za žehto, kar ni bilo meni kot samcu nič kaj prijetno.

Miha Štular, Jezersko

Golobje in grlice

Kako prijetno je bilo poslušati v pomladnih dneh gruljenje golobov in grlic v naših gozdovih. Vsako leto so gnezдили v naši bližini po dva ali trije pari. Sedaj pa žal nekaj let ni nobenega para več.

Ali bi ne bilo prav, da bi te ljubke ptice za nekaj let zaščitili?

Niti ene niti druge ne delajo posebne škode; nasprotno, zelo so koristne, saj požro mnogo poljskega in travniškega mrčesa.

Jože Golavšek

Gost srnjaček

V dar smo dobili srnjačka, ga vzgojili in spustili na prosto. Pa je ostal naš gost in zelo se ga razveselimo, ko pride sleherni dan približno ob istem času po svoj obrok mleka in koruze. Doma se zadrži kako uro, potem gre pa zopet svoja pota. Pojavi se pri nas tudi, če smo na senožetih, v vinogradu, včasih tudi na poti.

Za novo leto, ko sem šel na lov, je prišel k meni in me spremljal več ur. To je bilo zame in za lovce nenavadno doživetje. Ko smo se sešli, je napadel psa nekega lovca, kar je bil poseben dogodek za navzoče in tudi smeha je bilo pri tem dovolj. Zmagovito in brez strahu se je mladi srnjak boril, dokler se pes ni moral umakniti in priznati poraz.

Maks Ferjančič, LD Vipava

Nenavadna gostija

Pred nekaj leti je naš najstarejši član M. A. še redno obiskoval lisičine in jazbine. Ko je pri nekem takšnem obhodu opazil svež sled v jamo, je takoj nastavil po svoje napravljeno past, tako imenovan panj. Šest dni je hodil pregledovat brez uspeha, sedmi dan pa je bil v pasti močan lisjak, ki so mu bila bedra do kosti požrta. Vzel ga je iz pasti in jo takoj zopet nastavil. Zvečer je bila v pasti lisica, ki se je še zjutraj mastila z lisjakovimi bedri.

Slavko Pocajt, LD Škale

Ne na račun ptic pevki!

Dogodilo se je v neki naši, slovenski vasi; morda tudi še v kakem drugem našem kraju. Na lov so prišli lovci iz Italije. Ko so se vrnili z lova, so pričeli streljati po vrtovih okrog hiš še siničke, brgleze, ščinkavce in druge koristne ptice pevke. In lovci, ki so goste spremljali, so to mirno gledali, vaščani pa so se zgržali.

Ob tem velja ponovno poudariti, da na naših tleh veljajo naši zakoni in predpisi, tako za nas kot tudi za tujce. In po teh predpisih so koristne ptice pevke pri nas zaščitene v vseh letnih časih. Dolžnost naših lovcev, ki spremljajo tujce, je, da o tem goste pravočasno seznanijo, kajti v Italiji imajo ptice pevke za divjad. Take pa, ki vedé kršijo naše predpise in naših navodil ne upoštevajo, je treba odstraniti z lova.

Foto M. M.

Odnos našega lovca do tujca naj bo korekten, lovsko tovariški. Inozemski gost naj čuti, da smo mu pripravljene pomagati do lovskega uspeha in da je naš enakopravni partner, ki pa mu na račun naših predpisov in naših načel nikdar nismo pripravljene popustiti. In to velja tudi glede streljanja ptic pevki. V našem narodu je zakoreninjena ljubezen do ptic. In lovci kot ljubitelji narave smo še posebno dolžni, da to ljubezen gojimo, zlasti še, ker je varstvo ptic pevki tudi iz gospodarskih razlogov utemeljeno.

-elf-

Čudna lisičja pota

Ko sem letos 8. januarja ob sončnem poldnevu stikal za motivi v Trebnjem, se mi je oko ustavilo

Foto P. Romanič

»Preklemana duša, pa sem te le!«

na sončni strani Zupančičevega gospodarskega poslopja. Na zgornji lini je dremuckal maček, spodaj pod njim na strehi šupe pa — ali je ali ni — lisica, resnična lisica! Skoraj nisem verjel očem — sredi Trebnjega, tik železniške postaje in velike delavnice Lito-stroja! Gotovo je udomačena, sem si mislil, ko sem jo pokazal tovarišu Rihardu in stopil proti nji, da jo fotografiram. Na dobrih deset metrov od mene pa se je dvignila in zdrsnila s strehe v notranjost. »Je li bila lisica?«, se oglasi nekdo za menoj — in možak v železničarski uniformi se je nekajkrat krepko pridušil in povedal: »Ta zlomek, ne žival, se nastani sredi Trebnjega! Že kak mesec jo lovimo, pa ji ne pridemo do živega. Vsa soseska se nam roga. Še dobro, da ne pobira kokoši.« Železničar V. Udovč, ki je lovec, je brž stopil po puško in psa. Lisica se je umaknila globoko pod pod in pes ni upal do nje. Zato se je lovec splazil za psom in ga spodbujal. Ko se je pes lisici preveč približal, ga je šavsnila za smrček, da je odskočil. Takrat pa je počilo in nepovabljen trebanjska gostja je končala. Bila je močno shujšana in garjava. (Menda je bil to vzrok za njeno nenavadno obnašanje.) Nobene kokoši se ni dotaknila, čeprav jih je bilo na bližnjih dvoriščih na desetine. Ponoči so jo videvali na dvorišču sosednje gostilne, kjer je pobirala odpadke. Ob vsakem dnevnem času so jo tudi videli

okoli Zupančičeve domačije, Toda, če so prišli lovci, je zginila ko kafra. Kazno je, da tudi mojemu fotoaparatu ni zaupala in se je umaknila — vendar ne za dolgo. Slika jo kaže, ko jo je Udovč privlekel izpod poda.

Peter Romanič

Mladi pišejo

Iz izletniškega dnevnika

Tri dni smo že zaprti v koči. Sneg neprestano pada. Ne dovoljuje nam razgibati otrdelih udov na smučeh. Danes pa se je vendar nekoliko razvedrilo. Celo hladno sonce kuka skozi megleno ozračje. Stojimo pred kočo. Poželjivo se oziramo na vrh nad našim bivališčem. Tja gor smo se mislili povzpeti v teh nekaj dneh dopusta v gorah. Zdaj, ko se je vreme malce izboljšalo, je bila priložnost za vzpon. A kaj, ko pa je zapadlo v teh dneh meter mokrega snega. Ogledujemo golo pobočje, kjer je sicer dobro vidna pot na vrh. Gaziti v takem snegu pa se nam zdi, bi bila velika težava.

»Glejte, saj je že zgažena pot!« nenadoma zakliče eden naših.

»Daj no, kje pa vidiš?« Vsi napejamo oči v smer, ki nam jo kaže tovariš. Nekateri z boljšimi očmi res opazijo črto, ki se vleče preko pobočja pa v ostrem zavoju naprej proti vrhu. To naj bi bila pot? »Poglejte, in nekaj se premika! Nekdo se spušča po poti«. Res opazimo dve točki, ki se gibljeta in to prav po črti, ki naj bi bila pot. »Gotovo so graničarji!«

»Dajte no, graničarji, saj tu ni meje. Gamsa sta, gamsa«, nas prekine oskrbnik koč, ki nam zelo rad pripoveduje o svojih lovskih dogodivščinah. Da, gamsa sta, prav gotovo. Človek si tu ne bi upal iti in še v tako globokem snegu. Z zanimanjem gledamo. Premikajoči se točki postajata vse večji. Kmalu že razločimo, da sta živali. Samo, kam nameravata? Pot izginja v gozdju nad kočo. S kar precejšnjo hitrostjo se gamsa poganjata vedno niže. Videti jima je le glavo in zgornji del trupa. Tu in tam se ustavita. Prisluškujejeta ali pa se nastavljata teleobjektivu našega prijatelja. Ker je ozračje mirno, nadaljujeta pot. Še malo pa sta se nam skrila v zavetje gozdiča. Čakamo, če se bosta ponovno prikazala. Opazimo ju šele globoko pod seboj, kako s spodvitimi sprednjimi nogami ki na saneh drsita v globel. Videti je, da tekmujeta med seboj. Neprestano se izmenjujeta v vodstvu. Njuno igro opazujemo, dokler ne izgineta za prevalom.

Počasi se spravljamo nazaj v večji, hvaležni za lep doživljanj v beli samoti. Zmračilo se je in zopet sneži.

Dušan Skok

Srečanje z divjo mačko

Zgodaj zjutraj sem hodil za go-bami, ko zaslišim neko grgranje, nato pa šum po listju. Brž odložim košaro in stečem tja. Na tleh zagledam veliko mrtvo divjo zajko, ki je imela pregriznjen vrat. Ko iščem povzročitelja, zaslišim nad glavo v košati smreki šum. Poberem storž in ga zalučam v veje. Tedaj se požene iz obrše velika divja mačka pihajoč na tla. Sta'a je, dokler nisem pobral zajke, jo odnesel do košare in jo skril. Ko sem odšel dalje, se mačka še vedno ni premaknila. Toda, ko sem se čez čas vrnil, nisem zajke več našel. Gotovo jo je odvlekla mačka. Sklepam, da je imela nekje mladiče in zato jo je ujela.

Nekako leto kasneje odprem doma zjutraj zajčnico in zagledam neko sivo žival ter mrtvo zajko z mladiči. Brž zaprem vrata in stečem po očeta. Toda mačka ni čakala. Premalo sem zapahnil vrata in roparica jih je odrinila in ušla.

Foto Vl. Pleničar

Nekega dne po tem, sem šel proti večeru zaklepat zajčnico, ko šine proti vogalu skednja neka žival in jo ubere proti sosedovi hiši. Po naključju je sosed lovec to opazil in ustrelil divjo mačko. Kako uro hoda od naše vasi je divja mačka pri samotni hiši podavila 10 zajcev, 2 zajki in 3 mladčev, Pa tudi ta je kmalu zatem plačala grehe s svojim kožuhom.

Franc Verbič ml.
Male Dole

Iz lovske organizacije

Strokovni svet lovskih zvez Maribor, Ptuj, Pomurje in Celje

Ugotovitev, da je za uspešnejšo gojitve divjadi in upravljanje lovišč ter razvoj društvenega življenja potrebno čimveč stikov in izmenjave mnenj, je privedlo tudi lovske zveze Maribor, Ptuj, Pomurje in Celje do tega, da so se januarja preteklega leta sešli njihovi zastopniki in ustanovili strokovni svet omenjenih zvez. Ta svet naj bi koordiniral gojitvene ukrepe, predvsem razmnoževanje fazanov, ureditev fazanerije in lovišča Vurberg, skrbel za skladen razvoj inozemskega lovskega turizma, urejal in vsklajeval odstrel velike divjadi v obmejnih področjih in sploh priporočal enotno lovsko politiko.

V enoletnem obdobju je imel svet tri sestanke in sicer v Mariboru, Celju in Ptuj.

Sklenjena in izvršena je bila nabava 20 000 fazanov, odstrel teh pa namenjen predvsem inozemskim lovskim gostom. Lovišča z malo divjadjo so nudila za inozemske goste najmanj 25 % svojega odstrela. Na pobudo LZ Maribor je bil za področje vseh štirih zvez tiskan ličen lovski prospekt v slovenskem, italijanskem in nemškemu jeziku, ki nudi lovskeemu gostu vse zaželenne podatke. Strokovni svet je dal tudi pobudo za prevzem fazanerije in lovišča Vurberg, ki ju je do sedaj upravljala LZS. Upravni odbor tega gojitvenega objekta je formiran iz zastopnikov LZ Maribor in Ptuj, v nadzornem odboru pa so zastopniki LZ Pomurje in Celje. Kljub dotrajanosti fazanerije je bila vzreja fazanov v preteklem letu prav uspešna, saj je uspelo

vzrediti preko 1000 fazanov. Tudi lovišče samo je bilo vzorno upravljano in je dalo od svojega obstoja do sedaj najvišji odstrel. V lovišču so lovili izključno inozemski lovski gosti. Ker je nujna obnova fazanerije, so vse štiri zveze odstopile zanjo svoj kredit, ki so ga prejele za ustvarjena devizna sredstva. Odobrena je obnova in modernizacija fazanerije in predvidena kapaciteta do deset tisoč fazanov.

V prvi vrsti je predvidena stalna nabava fazanjih jajc iz inozemskih fazanerij ter s tem možnost vzreje fazanov popolnoma tuje krvi, kar je za regeneracijo fazanjega staleža v naših loviščih posebno važno. Objekti fazanerije bodo lahko v bodoče služili tudi za prezimovanje odlovljenih fazanov in poljskih jerebic.

Strokovni svet je razpravjal tudi o poslovnih lovskih družin in ugotovil, da nekatere lovske zveze še vedno dopuščajo poslovnike, ki določajo članom, koliko divjačine dobe brezplačno ali po znižani ceni. Soglasno mnenje je bilo, da je to nepravilno in bodo vse lovske zveze vskladile družinske poslovnike z načelom, da je vsak član dolžan opraviti v lovišču določena dela ali pa plačati denarni prispevek. Kolikor član svoje obveze preseže, mu lahko družina to plača. Vsi deputati pa odpadejo.

Strokovni svet se je nadalje dogovoril za skupno določanje odstrela srnjadi, gamsov in ruševcev v obmejnih loviščih LZ Maribor in Celje ter delno Ptuj. Sestanki za vsklajevanje gojitve

in odstrela te divjadi se vrše na ožjem področju prizadetih družin ob navzočnosti zastopnikov prizadetih zvez.

Enoletno delo in uspehi strokovnega sveta so upravičili njegov obstoj. So dokaz, da ne gre razbijati gojitvenega in društvenega dela na male bazene, ampak stremeti za čim širšimi povezavami, pri tem se pa hkrati v polni meri posvetiti osnovnemu upravljavcu lovišča — lovski družini.

S. K.

Iz lovske družine Luče

Lepo in izrazito gorsko lovišče Lovske družine Luče se razteza ob levem in desnem bregu bistrice Savinje in desnem bregu Lučnice, ki se v Lučah izliva v Savinjo. Lovišče ob levem bregu Lučnice, ki je znana predvsem po posttrvih in lipanih, pa spada že v gojitveno lovišče.

Tudi drugače so Luče znan kraj, predvsem iz bojev za narodno osvoboditev in kot izhodišče za mnoge gorske ture, predvsem na Raduho. Tu boste srečali prijazne in dobrosrčne ljudi. Ob nedeljah so Luče zbirališče domačinov in okoličanov, ki v klenem gornjesavinjskem narečju tudi marsikatero razderejo.

To lepo lovišče ima precejšnje višinske razlike, od 520—2062 m. V glavnem prevladujejo gozdovi iglavcev, ki se prepletajo s planinskimi pašniki in posekami.

Lovišče obsega 6400 ha, glavna divjad je srnjad. V višjih legah, predvsem na Raduhi in Rogatcu,

Lovska koč na Rogatcu, LD Luče

Foto A. Roje

naletimo na gamse, po vrhovih Raduhe, Kašnega vrha in Rogatca pa na divjega petelina, planinskega zajca in ruševca.

Lovska družina šteje 24 članov, kar je za tako obsežno lovišče nekoliko premalo. Odstrel se iz leta v leto izboljšuje. Družina se je obvezala izpolniti sedemletni načrt in ima za ta vse pogoje. Lovskemu turizmu so namenili nekaj srnjadi pa tudi divjega petelina. Inozemski lovci so tu stalni gostje. Prav za ta namen so v odročnem predelu Rogatca zgradili lično lovsko kočico s tremi prostori in 6 ležišči. Lovska družina pa že snuje gradnjo druge kočice, na Loki pod Raduho.

Tudi gozdarska kočica na Cirkovnici nudi lovcem prijetno zavetišče. Družina je zgradila že več sto metrov lovskih steza in jih bo še gradila.

Se vedno je nekaj divjega lova, ki bi ga pa družina z nekoliko smotrnejšim nadzorstvom lovišča lahko zatrla. Nujno pa bi bilo pobrati malokalibrsko puško vsem lastnikom, ki niso člani lovske organizacije, ker ni nobene potrebe, da jih imajo.

Lovska družina Luče ima vse pogoje za še lepši in hitrejši razvoj.

Valter Dvoršek

Strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško je v septembru 1964 organizirala LD Muta. Člani so streljali na 100 metrov po deset streliv s 100 možnimi točkami. Prvi je bil Šijanec z Mute

z 92 točkami, drugi Uršnik z Mute z 89 točkami. Podobno tekmovanje organizira družina vsako leto, da tako oceni strelske in druge lovske veščine svojih članov.

Ančka Pečnik

Lovski dom smo zgradili

V tem lovskem letu se je tudi LD Škale uresničila dolgoletna želja. Dne 16. avgusta smo odprli lovski dom na Lubeli in se s tem uvrstili med tiste družine, ki že imajo svoje lovske domove.

Poleti 1963 smo zasadili prvo lopato in delo ni bilo lahko. Na marsikateri dlani se je pokazal krvavi žulj, saj je bilo opravljeno po samih članih preko 5000 ur udarniškega dela.

Kočica stoji v najlepšem predelu našega lovišča, od koder je prekrasen razgled po Saleški dolini. Ker smo si lovski dom zgradili res v znoju in trpljenju, ga bomo znali tem bolj ceniti in naše urice v lovski kočici bodo ob kramljanju o lovskih doživetjih tem prijetnejše.

Slavko Pocajt

LD Muta ob Dravi, strelske vaje z malokalibrsko puško

Jubilanti

Štirje jublanti LD Ljubljana-Sentvid

V soboto 19. decembra 1964 smo se šentviški lovci zbrali v lovskem domu na Toškem čelu. Praznovali smo 70-letnico dr. Bogdana Kurbusa, 60-letnico Jožeta Koprivca in Srečka Zupančiča ter 50-letnico Staneta Dermastje. Pestra družba 40 lovcev z družinami je v sproščenem razpoloženju preživljala prijeten večer, ko smo se spominjali naših jublانتov in njihovega požrtvovalnega dela za razvoj družine, lovišča in vzgoje lovske psov.

Visokega, slokega jubilanta tovariša Bogdana pozna veliko lovcev širom po Sloveniji, posebno dobro

Dr. Bogdan Kurbus

pa ga poznajo člani lovskih družin, ki jih povezuje Lovska zveza Ljubljana; jubilar se namreč v lovstvu vsestransko udejstvuje že čez pol stoletja.

V mladeniških letih je lovil s svojim očetom Tomom po poljih in gozdovih okrog Šentvida pri Grobelnem, kjer je tedaj oče učiteljeval. Ko se je naselil v Ljubljani, se je vključil v lovsko družbo lovišča Medvode. Vzljubil je lepe gozdove in razgledne griče okrog Tehovca in Katarine, zato se je po osvoboditvi priključil Lovski družini Medvode; dolga leta je bil njen starešina, sedaj je član Lovske družine Šentvid pri Ljubljani.

Še posebno pa moramo poudariti jubilarne zasluge za lovsko organizacijo. Enajst let je požrtvovalno in uspešno vodil tajniške posle pri Lovski zvezi Ljubljana. Razen tega je kot član komisije za lovske izpite vodil te izpite in sodeloval pri njih kot izpraševalec o lovskih predpisih.

Dr. Kurbusa poznamo kot zelo agilnega sodelavca pri našem glasilu *Lovec*; tu še vedno sodeluje s strokovnimi članki, in to s svojimi ali prirejenimi iz tuje lovske literature.

Upoštevajoč vse to je Lovska zveza Slovenije jubilaranta odlikovala z Znakom za lovske zasluge in z Redom za lovske zasluge II. stopnje.

Tovariš Jože je ljubitelj naših gora in je mnogokrat občudoval gambe v divjem planinskem svetu. Doma je sredi našega lovišča in rad zahaja s svojim zvestim

spremljevalcem na polje in v gozd ter pozorno opazuje dogajanja v lovišču in med divjadjo.

Tovariš Srečko je požrtvovalno in navdušeno sodeloval pri gradnji našega skupnega doma, kakor tudi pri vseh nalogah, ki jih lovska dejavnost nalaga članom. Kot gospodar in izkušen lovec je dober in zvest varuh divjadi in lovišča. S svojim zdravim humorjem pa povezuje in krepi tovarištvo v družini.

Najmlajši jubilar tovariš Stane je prav tako s svojo strokovnjaksko roko krepko sodeloval pri graditvi doma od temeljev do zadnje opeke. Kot gospodar doma je natančen pri svojih poslih in skrbi, da se dane naloge vedno izvrše do kraja. Neumoren je pri prireditvah družine in nič manj požrtvovalen pri delu za zaščito divjadi in zatiranju roparic.

Vsem štirim jubilarom se topla zahvaljujemo za njihove storitve in z gledno sodelovanje ter jim želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let med lovske tovariše in med drago jim divjadjo v našem lovišču!

LD Ljubljana-Šentvid
A. in K.

Pavle Pavčič 70-letnik. Jubilar je član LD Pugled in že 45 let lovec. Vesele in vedre narave je, s svojo lovsko šegavostjo in kot dober pevec je vedno poživljal lovsko družbo. Posebnost pa so bili njegovi duhovito prirejeni lovski krsti. Kot aktivnega člana OF so ga fašisti odpeljali v Italijo in ga v začetku 1943 vrnili kot talca. Rešil ga je zlom fašizma, a so ga konec istega leta aretirali nemški okupatorji in poslali v Begunje zopet kot talca. Vendar

si je rešil življenje z izgnanstvom na prisilno delo. Vse te strahote, ki so zadele njega in njegovo družino, so zrahljale njegovo sicer železno naravo, da mu je pred 5 leti težko obolenje na srcu preprečilo udeležbo na lovih. Vedno pa še pozorno spremlja vsa lovska dogajanja in se udeležuje posvetov njegove lovske družine. Uglednemu in dobremu lovskemu tovarišu, tako trdno preizkušenemu od prve svetovne vojne, od okupacij in internacij pa do njegovega obolenja, želimo še mnogo srečnih in spokojnih let!

Lovski tovariši in prijatelji

Umrli

Dr. Franjo Šalamun, član LD Ptuj, je 8. jan. 1964 v dvainosemdesetem letu nenadoma za vedno zaspal. Pokojnik je bil že od svoje mladosti lovec. Ko so slovenski napredni lovci ustanovili Slovensko lovsko društvo, je bil Franjo med njimi. Enako je bil 15 let pozneje med soustanovitelji Podružnice slovenskega lovskega društva Ptuj. Nekaj let potem je postal njen predsednik in jo je z uspehom vodil dve desetletji. Kot dober organizator je znal zbrati okrog sebe lovske tovariše, s katerimi je v lovstvu dosegel zavidljive uspehe. S predavanji in prireditvami je podružnica SLD pridobivala na članstvu, člani pa na znanju in lovski zavednosti. Na tedenskih sestankih, kjer je znal združiti šalo z resnimi lovske razpravami, je gojil pravo lovsko tovarištvo, vse do okupacije. Vztrajno delaven je bil tudi pri drugih naprednih organizacijah, kjer je s svojim zdravim humorjem dvigal razpoloženje do dela. Za časa okupacije je bil dr. Šalamun med prvimi naprednjaki aretirani, mučen in pregnan v Srbijo. V Beogradu je bil obsojen na smrt, po srečnem naključju pa pomiloščen in poslan v rudnik. Po vrnitvi domov je bil imenovan za predsednika komisije za ugotavljanje vojnih zločinov. Pri tem pa ni pozabil na ubogo in tedaj nezaščiten divjad. Takoj je zbral sodelavce in z njimi organiziral lovce ter ustanavljal lovske družine.

Njegovo požrtvovalno delo za napredek lovstva mu je bilo priznано z Znakom za zasluge in z Redom za lovske zasluge II. stopnje. Dokler mu je zdravje dopuščalo, se je rad udeleževal lovov okoli Ptuja. Ko ni mogel več na

Anton Valenčak, član LD Prebold, je 55 let star umrl. Bil je 30 let vzoren lovec in organizator ter je kot mnogoleten požrtvovalen funkcionar družine mnogo doprinesel k njenemu napredku, zlasti ima kot blagajnik velike zasluge pri graditvi lovske kočje pod Golavo in nabavi družinskega prapora. Plemenitega tovariša bomo ohranili v hvaležnem in trajnem spominu!

LD Prebold — J. M.

Franc Fabjan, član LD Podkum, njen soustanovitelj, vzoren lovec in tovariš, je podlegel boleznim 55 let star. Časten mu spomin!

LD Podkum — B. K.

Franc Reja, član LD Železniki, nas je nepričakovano zapustil. Dobrega in zvestega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

LD Železniki

Ivan Gorupič, član LD Črnomelj, se je 22. decembra 1964 na lovu smrtno ponesrečil, star 36 let. Priljubljenemu lovskemu tovarišu trajen spomin!

LD Črnomelj

Davorin Bizjak je 85 let star 20. decembra 1964 preminul. Do zadnjega je bil aktiven lovec in kinolog. Vse svoje življenje je posvečal Lovski družini Rudnik oz. Rakovnik kot njen večletni starešina in častni član. Pokojnik

je bil tudi soustanovitelj Društva ljubiteljev ptičarjev in njegov častni član, saj je bil nad 40 let rejec in vodnik psov ptičarjev ter je nosil zlati društveni znak. Za njegovo nesebično in zaslužno delo sta ga odlikovala Lovska in Kinološka zveza Slovenije. Ob zadnjem pozdravu z zeleno vejico na grobu sta se poslovila od uglednega pokojnika starešina LD dr. Leo Mogilnicki in predsednik DLP Vladimir Pleničar. Vzornemu lovcu, iskrenemu prijatelju in najboljšemu lovskemu tovarišu časten in trajen spomin!

Lovci in kinologi

lov, je prihajal na zadnje pogone in se skoraj do zadnjega udeleževal lovskih posvetov.

Dr. Franjo Šalamun je bil mentor slovenskih naprednih lovcev na Štajerskem. Njegov lik in vzor pravega lovca naj ostane v trajnem in častnem spominu!

LD Ptuj — Alfonz Mazlu

Janez Lenarčič, član LD »Pugled« ter njen tajnik in blagajnik, skrben gojitelj divjadi, vzgleden lovec in tovariš se je na lovu smrtno ponesrečil, star 37 let. Časten mu spomin!

LD »Pugled«

Stanko Korže, član LD Vojnik, star 29 let je podlegel prometni nesreči. Dobremu lovskemu tovarišu časten spomin!

Člani LD Vojnik

Lovišče LD Podbrdo z lovsko kočjo spredaj, zadaj Porezen, Blegaš in Stari vrh

Foto P. Adamič

Lovska kinologija

Evropska razstava španjelov v Švici

Na povabilo Spaniel — Cluba v Švici smo si ogledali 26. in 27. septembra 1964 drugo evropsko razstavo španjelov v Langenthalu pri Bernu: predsednik Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc, dr. Janko Lavrič, predsednik Kluba za goniče, ki je sodeloval na razstavi tudi kot sodniški pripravnik za ocenjevanje zunanosti španjelov, Lojze Hlade iz Novega mesta in Vladimir Pleničar, podpredsednik Kinološke zveze Slovenije in predsednik Društva ljubiteljev ptičarjev.

Iz Ljubljane smo odpotovali 23. septembra preko Koroške, Salzburške, Tirolske in Lichtensteina, kjer smo si bežno ogledali glavna mesta in nekaj zanimivosti in tako 25. septembra ponoči prišli na cilj v Langenthal v Švici.

Žal smo prvi dan zasedanja zamudili zaradi dolge in naporne vožnje z avtomobilom. Zasedanja so se udeležili zastopniki Belgije, Zahodne Nemčije, Francije, Holandske, Italije, Avstrije in Švice. Gospod Ell (Nemčija) je podal poročilo o minulih zasedanjih in je naglasil potrebo za mednarodno sodelovanje. Gospod Rentsch (Švica) je podal referat o naravi španjela, kar je važno pri izločevanju neustreznih živali. Gospod Egloff (Švica) je obravnaval potrebo po mednarodnem sodelovanju. Gospa van Herrvaarden (Holandska) je postavila vprašanje, če je možno medsebojno sodelovanje pri ocenjevanju zunanosti in vzreji španjelov. Gospod Herrmann (Nemčija) je poudaril, da se splošno prizna angleški standard španjelov, da se nujno določi enake predpise za vzrejo španjelov, ter enake smernice za sodniško ocenjevanje zunanosti španjelov. Referat prof. dr. E. Haucka (Avstrija) se je dotaknil sprememb o zgradbi koker španjela, ki se oddaljuje od standarda oziroma zaželeno zunanosti. Ostati bi moral setrski tip glave. Referati so sprožili obširno diskusijo.

V soboto 26. septembra dopoldne smo si še ogledali svetovno znano tovarno porcelana v Langenthalu, popoldne pa veliko vinsko klet Grossenbacher & CIE AG, Langenthal.

Pred otvoritvijo razstave je bilo skupno kosilo, ki so se ga udeležili razstavljalci, sodniki in povabljeni gostje. Med kosilom nas je predsednik razstavnega odbora Walter Egloff predstavil ostalim gostom, nam izrekel prisrčno dobrodošlico in vsakemu izročil zeleno pentljo, kar je pomenilo, da smo njihovi častni gostje. Ob koncu svojega govora je nazdravil jugoslovanski kinologiji. Za iskren sprejem in pozornost sta se zahvalila v imenu Kinološke zveze Slovenije Franjo Bulc, v imenu Društva ljubiteljev ptičarjev pa Vlado Pleničar.

Ob 14. uri se je pričelo ocenjevanje psov na razstavnem prostoru. O ocenjevanju psov poročajo sodelujoči sodniki dr. Janko Lavrič naslednje:

Na razstavi je bilo 205 črnih, rdečih in večbarvnih španjelov, od teh 195 koker, 7 špringer, 2 klomber

Franjo Bulc, predsednik Kinološke zveze Slovenije, pozdravlja na banketu udeležence. Od leve drugi Vl. Pleničar, peti dr. J. Lavrič

in 1 ameriški. Psi so bili razdeljeni na štiri razrede:

1. Psi s preizkušnjo naravne zasnove in uporabnostno tekmo so bili razred zase; od 205 psov jih je bilo preizkušenih le 20.

2. V odprtem razredu, to so psi nad 15 mesecev starosti, je bilo razstavljenih 63 psov in 79 psic, skupno 142.

3. V mladinskem razredu je bilo 8 psov in 20 psic, skupno 28.

4. Poseben razred so imeli nad 7 let stari psi; teh je bilo 15—6 psov in 9 psic.

Za nas je poučna okolnost, da so bili psi, preizkušeni v delu, bodisi v naravni zasnovi bodisi v delu v ožjem smislu, odrejeni v poseben razred.

Vsak razred je imel za pse kakor za psice posebna darila, kar je bilo za udeležence najbolj privlačno.

Zanimivo je, da imen sodnikov ni bilo v katalogu, pač pa so bila za vsak dan posebej razmnožena opozorila in navodila in v njih so bili navedeni sodniki, v katerem krogu sodijo, katere pse po številkah v katalogu in v katerem času. Ta opozorila so prejeli vsi razstavljalci in sodniki, da se je lahko vsakdo orientiral.

Razstavljeni so bili psi iz Italije, Francije, Belgije, Holandije, Zahodne Nemčije, Avstrije in Švice. V razredu preizkušenih so bili samo avstrijski in švicarski psi. V Zahodni Nemčiji namreč večina rejcev španjelov nima možnosti loviti.

Na tej prireditvi so bili zgolj psi, ki so doma prejeli odlično oceno. Zato je bilo tudi ocenjevanje temu primerno. Vsi psi so bili »kvadratasti« (kar velja za koker španjele), dlaka pri vseh brezhibna in sodniki so upoštevali le stojo in gibanje. Pri hoji je bilo opaziti, da nelovski španjeli niso toliko gibčni kakor lovski in da z zadnjima nogama hodijo kakor bi bili zvezani. Zobovju niso pripisovali važnosti.

Vsak sodnik je dobil diplome že napisane, tako da je vpisal samo oceno, ni pa se poleg ocene podpisal, oziroma sploh diplome ni podpisal. To bi utegnilo voditi do zlorabe!

Ko je bil pes priveden na razstavišče, ga je takoj pregledal veterinar; poslovala sta ves čas dva veterinarja. Veterinarju se ni bilo treba sklanjati do psa, ker je bil postavljen na ca. 70 cm visoko klop. Vsak pes je imel svojo gajbo (boks) in psi niso stali na tleh, ampak na lesenem podu, kjer so lahko ležali. Sicer pa so bili psi v razstavnih gajbah privezani. V soboto 26. septembra popoldne je bilo ocenjevanje posameznih psov, v nedeljo dopoldne pa izbira najlepšega psa razstave, ocenjevanje najlepših psov v posameznih razredih ter končno ocenjevanje vzrejnih skupin od treh do šest psov (teh je bilo 13).

Koker španjelka Medina von Schölerberg 3874/58
— prvakinja Evrope 1964

Vsak pes je dobil poleg diplome še znak za oceno (belordeči trak je pomenil odlično oceno, beli prav dobro, rdeči dobro — vsi redi so bili natisnjeni s pozlačenimi črkami), vsak razstavljalec je pa dobil za vsakega psa tudi spominski znak. Prijavnina za vsakega psa je znašala 26 frankov, kar znese okroglo 4500 dinarjev, katalog pa je veljal 2 franka, okroglo 350 dinarjev.

V razstavnem krogu je bila tabla, na katero je vsak sodnik po končani oceni napisal vrstni red, rede oziroma ocene; vrstni red je pa zaznamoval s številkami kataloga. Ko je prišel drugi sodnik na vrsto, je zbrisal ocene in potem, ko je končal svoje delo, napisal ocene za svoje pse. Nekako tri četrtine psov je dobilo oceno odlično, ostali prav dobro in dobro. Vsi odlično ocenjeni psi in psice so bili privedeni na ožji izbor za najlepšega psa oziroma psico sploh in za posamezne razrede.

Evropsko prehodno nagrado za najboljšega lovskega psa je prejel gospod Bieri v trajno last. Dobitnica evropske prehodne nagrade za najlepšo psico je bila gospa Schule. Razen razstave psov je bila tudi

Koker španjel Silverdawn Dainty 70207/56 — prvak Evrope 1964

majhna razstava lovskih trofej enega samega lovca — all round sodnika Rentscha. Med pogovorom mi je med drugim omenil, da tudi v Švici lovski španjel postaja športni pes.

V razstavnem prostoru so bile razstavljene tudi lovske obleke in nekaj kinološke literature, ki pa je bila povečini iz Nemčije.

V soboto 26. septembra zvečer je bil v hotelu Bärn svečan banket. Miza, pri kateri smo sedeli ta večer, je bila okrašena z jugoslovansko zastavo. Večerji je sledil koncert švicarskih narodnih pesmi s pevci v narodnih nošah. Navzoče je pozdravil Walter Egloff in je med drugim poudaril pomen kinoloških razstav v evropskem merilu. Odlikoval je zaslužne sodelavce s srebrnimi pokali, gospe pa so prejele velike šopke v zahvalo za sodelovanje.

Posebej je pozdravil Jugoslovane in nam zaželel, da bi se na obisku prijetno počutili. Zahvalil se je Franjo Bulc, predsednik Kinološke zveze Slovenije in poudaril pomen sodelovanja na kinološkem polju, v imenu DLP pa je odgovoril Vladimir Pleničar. V znak dobrega prijateljstva in v želji po tesnejših stikih v bodočem skupnem kinološkem delu smo si izmenjali društvene znake. V spomin na obisk smo poklonili gostiteljem nekaj primerkov naše kinološke literature. Počastili smo predsednika kinološke zveze Švice Karla Iselija, predsednika razstavnega odbora Walterja Egloffja, častnega predsednika in all round sodnika Bruna Reutscha, sekretarja L. Lemmenmaierja in predsednico Spaniel-Cluba Švice gospo Egloff. Navzoči gostje so to prijateljsko srečanje pozdravili s ploskanjem, Spaniel-Club iz Švice pa nas je počastil s kolajnamami z vgravirano glavo španjela na svileni pentlji z oznako ECSS — 1964.

V nedeljo 27. septembra je deževalo in razstava se je nadaljevala s prireditvami v dvorani. Bili smo ves dan na razstavišču, razgovarjali smo se s predstavniki klubov iz Avstrije, Nemčije itd. Tema razgovorov je bil uporabnostni pes in njegovo šolanje. Naše sobesednike je zlasti zanimalo, da pridejo pri nas v poštev za plemenjake le psi z odlično in prav dobro, izjemno dobro oceno in da morajo biti lovsko preizkušeni, da lovimo samo z rodovniškimi psi, ki jih šolamo in preizkušamo na pomladanskih in jesenskih tekmah. Predsednik Spaniel-Cluba Nemčije gospod Herman nam je čestital, da smo dosledni pri izbiri plemenjakov.

Končno smo se od funkcionarjev poslovili, jih povabili za prihodnje leto na lovske in kinološke razstave v Ljubljano ter še isti večer odpotovali proti domu. Spotoma smo se ustavili v Laussanu ob Zenevskem jezeru in si ogledali veliko švicarsko razstavo, ki je bila odprta že od 30. aprila. Razstava je bila razdeljena na osem oddelkov. V VI. sektorju je bila razstava »Polje in gozd«. V oddelku »Lov in ribištvo« je bila posebno zanimiva »železna rokavica«, pritrjena na kosilnico. Z njo se podaljšajo vilice nad rezilom za 50 cm. Ta podaljšek avtomatično dvigne pri košnji iz trave mlado divjad: srno, zajca, jerebico, fazana ipd., da žival obstane na podaljšku vilic in je tako rezilo ne more uničiti. S fotografijami je bilo ponazorjeno delovanje tega izuma. Morda bi kazalo tudi pri nas skonstruirati nekaj podobnega.

S prelepimi vtisi z razstave smo se vrnili zvečer v Basel in se spoznali s tamkajšnjimi lovci, ki so nam opisali lovske razmere v Švici. V sredo 30. septembra smo z ovinkom preko Nemčije odpotovali proti domu. V Nemčiji smo ob tej priložnosti kupili dva bodoča plemenjaka za osvežitev krvi naših španjelov.

Naš obisk v Švici, in kar smo na poti videli in doživeli na kinološkem polju, nas je utrdil, da smo na pravi poti pri delu za napredek naše kinologije.

Vladimir Pleničar

Mednarodna razstava psov v Grazu (Avstrija)

Vršila se je v prostorih graškega velesejma 13. in 14. junija 1964 pod vodstvom Steirischer-Kluba. Razstava sama je bila dobro organizirana, vendar lahko trdim, da naše razstave te vrste v nobenem pogledu ne zaostajajo. Na tej razstavi je sodelovalo več držav, med njimi tudi Jugoslavija in sicer po Društvu ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani s 6 nemškimi kratkodlakimi ptičarji iz Murske Sobotne. Vseh prijavljenih psov je bilo nad 600. Prvi dan so bili razstavljeni in ocenjeni večinoma le lovski psi, drugi dan pa največ športni psi.

Po priporočilu uglednega sodnika I. Dreniga sem sodeloval kot sodnik stažist v krogu nemških kratkodlakih ptičarjev. V tem krogu je ocenjeval s pomočjo sodniških pripravnikov znani sodnik Hans Schödel, ki me je nad vse ljubeznivo sprejel kot jugoslovanskega sodnika. Med pogovorom sem avstrijskim sodnikom omenil, da je kriterij za oceno pri nas strožji, tako glede pomankljivega zobovja kot glede svetlih oči.

Ocenjenih je bilo 23 nemških kratkodlakih ptičarjev. Od teh je prejele 12 psov odlično oceno, 6 prav dobro in 5 dobro. Od naših 6 psov je prejelo 5 psov odlično, 1 pes pa prav dobro oceno. Med njimi je bil pes Boj Ravenski JRP 3084 Nkd, poležen 14. junija 1962, lastnik Franc Prelec, Šalovci, proglašen za kandidata Cacib. Psica Cera Bakovska RMP 1909ki, poležena 3. aprila 1963, lastnik Štefan Veren, Jurij 16, pošta Rogaševci, je bila mladinska prvakinja na tej mednarodni razstavi. Sodniški zbor kakor tudi vodstvo razstave nam je čestitalo k dobremu materialu nemških kratkodlakih ptičarjev, ki so njihovim prednjačili.

Na tej razstavi so bile zastopane domala vse vrste psov ptičarjev. Poleg nemških kratkodlakih ptičarjev je bilo 10 nemških žimavcev, 6 nemških resavcev, 2 madžarski vižli, 5 kratkodlakih weimerancev, 5 dolgodlakih weimerancev, 5 irskih setrov, 3 gordon setri, 8 malih münsterlandcev ter 7 nemških prepeličarjev. Pogrešal sem na razstavi pointerja in epagneul bretona. Uverjen sem, da bi bil z našimi psi te pasme še en uspeh več za našo kinologijo.

Iz pasme šarivcev je bilo zastopanih največ koker španjelov, 37 in en sam špringer-španjel. Ocenil jih je naš znani sodnik Bogdan Sežun.

V dneh te mednarodne razstave je bilo tudi posvetovanje lovcev s Koroške, Štajerske, iz Italije in

S tekme ptičarjev med klubom ptičarjev iz Padove in DLP iz Ljubljane, 24. sept. 1964

Foto VI. Pleničar

Jugoslavije. Med drugimi si je razstavo ogledal tudi predsednik Lovske zveze Slovenije dr. Jože Benigar, ki se je o njej zelo pohvalno izrazil, predvsem pa je bil zadovoljen z uspehom naših nemških kratkodlakih ptičarjev.

Pavel Cvenkel

Poljska in jesenska preizkušnja ptičarjev v Račah pri Mariboru 18. okt. 1964

LZ Maribor je organizirala obe preizkušnji pod vodstvom novega kinološkega referenta tovariša Lipovška, ki je svojo nalogo s pomočjo tovariša Valanta prav dobro opravil. Preizkušnji sta se izvršili v lepem lovišču LD Rače. Zaradi slabega vremena se je preizkušnje udeležilo le 6 vodnikov. Fazanov in zajcev je bilo dovolj, tudi še poljskih kultur, manjkalo pa je jerebic, ki so najprimernejše za preizkušnje ptičarjev vseh pasem. Rezultati preizkušnje so bili dovolj dobri kljub temu, da je bilo vreme dokaj neprimerno za tovrstno delo. Pri večini psov je bilo opaziti pomankljivo in površno šolanje v vodljivosti, ubogljivosti in pri prinašanju. Kinološkemu referentu priporočamo, da organizira 2—3 dnevni tečaj za šolanje ptičarjev in šarivcev, ker niso redki vodniki, ki ne vedo, kako naučimo psa nujno potrebnih veščin. Sedaj, ko pri nas cvete lovski turizem, ne smemo dopuščati, da tujci opažajo pomankljivosti naših vodnikov in psov.

A) Poljska preizkušnja

Št. 1. Alk-jelenski, JRP 964 Nod 33 507, vodnik Mirko Fluher. Pes je dobro izšolan v disciplinah, odlikuje ga trdna stoja in zanesljivo prinašanje. Vzdržnost ob po-

begli in odleteli divjadi naj mu vodnik še utrdi.

Ocena: nos 3, iskanje 3, stoja 4; skupno 177 točk.

Št. 2. Bas-loperški, RMPki 1295, vodnik Stane Lukman. Dobro šolan in pravilno voden pes, ki ga odlikujejo oster nos, zanesljiva stoja in prinašanje. Vodnik naj ga še nekoliko utrdi ob pobegli in odleteli divjadi.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 4; skupno 191 točk.

Št. 3. Ajo-jelenski, JRP 962 Nod 33 505, vodnik Jožko Valant. Zelo slabo in površno šolan; ne zna še uporabljati nosu, še ni zanesljiv v stoji. Glede prinašanja bo moral vodnik šolo ponoviti, najbolje znova v zaprtem prostoru, da bosta čez leto dni lahko uspešno skupaj lovila.

Ocena: nos 2, iskanje 3, stoja 1; skupno 98 točk.

B) Jesenska vzrejna preizkušnja

Št. 1. Čela-ravenska, JRP 3332, Nkd 34 510, vodnik Anton Šober. Simpatična mlada psica, ki jo mora vodnik še precej obdelati; ima prav dobre lovske zasnove, je vredna truda.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 4; vodno delo 3, ostrost 1; skupno 147 točk.

Št. 2. Biba, RMPki 1922, vodnik Janko Kšela. V zasnovah je pozitivna, vodnik ji mora utrditi stoji, jo umiriti pri pobegli in odleteli divjadi, ter jo temeljito izšolati v prinašanju.

Ocena: nos 4, iskanje 3, stoja 2, vodno delo 3, ostrost 1; skupno 131 točk.

Št. 3. Beno, RMPki 1919, vodnik Ivan Lipic. Pes je bil nerazpoložen in verjetno tudi ne šolan; zato je vodnik odstopil.

Jože Škofic

**Poljska preizkušnja ptičarjev
v Krškem 24. in 25. oktobra
1964**

Kljub izredno slabemu vremenu so se na poplavljenem stadionu Matije Gubca javili štirje vodniki z dvema žimavcema in dvema epagneul bretonoma. LZ Krško ima med svojim članstvom nekaj zelo zavzetih kinologov, ki skrbе za vzrejo in šolanje psov, Jože Jurečič pa za vzgojo vodnikov. Letošnja preizkušnja je zaradi deževja in poznega datuma zahtevala veliko sposobnost psa in rutiniranost vodnika. Organizacija in disciplina vodnikov sta bili na višini. Divjadi je bilo dovolj.

Rezultati:

Št. 1. Astor, JRP 1084, Nod 3546, vodnik Sandi Bednaršek, lastnik Jože Jurečič. Izvrstno šolan pes je v rokah mladega vodnika — vodil je prvega psa — dosegel skoraj najvišje možne ocene. Vodnik naj psu posveti še nekoliko šolanja na vlakah. Ocena: nos 4, iskanje 4, stoja 4; skupno 190 točk.

Št. 2. Tes, epagneul breton, vodnik in lastnik Franc Anžiček. Po zasnovi zelo dober pes, ki pa ni izšolan v prinašanju, na vlakah in v odložitvi. Vodnik naj posveti psu nekoliko več časa. Ocena: nos 4, iskanje 2, stoja 3; skupno 96 točk.

Št. 3. Bistra, epagneul breton, lastnik in vodnik Rudi Gabrič. Psičko odlikuje zelo občutljiv nos in trdna stoja; iskanje še ni do-

Foto C. Pogačar

volj sistematično. Za delo na sledu (vlakah) ima dobro zasnovo, pri prinašanju je pa popolnoma odpovedala. Ocena: nos 4, iskanje 2, stoja 4; skupno 96 točk.

Št. 4. Tor-Leščanski FRP 1082, Nod 35044, lastnik dr. Bogdan Vodnik, Novo mesto, vodnik Franc Škofljanec. Zelo simpatičen nem. žimavec, ki je izredno oster na človeka. Pes še ni do konca šolan, vendar ga je vodnik vzorno privedel, kakor je na preizkušnji treba. Ocena: nos 3, iskanje 3, stoja 3; skupno 157 točk.

Jože Škofic

**Preizkušnja španjelov v Celju
30. oktobra 1964**

LZ Celje, ki je zelo agilna tudi na kinološkem polju, je organizirala letošnjo preizkušnjo v revirju LD Šenpeter. To lovišče ima idealne terene za delo španjelov. Preizkušnjo je uspešno vodil vestni referent za lovsko kinologijo Slavko Kovač. Vreme je bilo ugodno, divjadi dovolj. Preizkušnje se je udeležilo 6 vodnikov s 4 špringer španjeli, 1 koker španjelom in 1 nem. prepeličarjem. Nekateri psi so bili premalo v lovišču in niso bili vajeni dela na divjad. Če bi jih vodniki več vodili v lovišča, bi se nekatere lastnosti pokazale bolj izrazito. Vodniki nimajo psov dovolj v roki in ne iščejo pod dosegom puške, kar je pri španjelih obvezno. Nekateri niso pokazali dovolj veselja do lova na suhem in v vodi, verjetno zato, ker so bili premalo v loviščih. Prav zadovoljivo vodljivost sta pokazala le psa Dečko in Perun, ki sta bila tudi pravilno šolana.

Ocene:

Št. 1. Dama Pokoška, RMŠŠ 123, vodnik Stane Janc. Psica ima dovolj občutljiv nos, a se premalo oglašča na sledu, išče veselo, z zanimanjem, toda predaleč. V vodo gre dovolj rada. Način iskanja (šarjenja) ji mora vodnik izboljšati. Dosegla je 78 točk.

Št. 2. Dora Pokoška, JRŠŠ 130, vodnik Franc Kotnik. Psica je sestra prve. Nos je dovolj občutljiv, je nekoliko glasnejša, vendar ne dovolj, tudi išče predaleč. V splošnem pa je način

Pred pomladansko preizkušnjo ptičarjev,
12. aprila 1964

Foto C. Pogačar

iskanja in šarjenja nekoliko bolj-
ši kot pri njeni sestri. Dosegla je
81 točk.

Št. 3. *Arbo*, JRCČ 478, vodnik
Silvo Pavlinc. Zelo živahen ko-
ker, ima izvrsten nos, premalo
glasu, je primerno vodljiv, način
šarjenja pod puško mu mora
vodnik še izpopolniti. V vodo gre
rad. Dosegel je 88 točk.

Št. 4. *Gita*, nem. prepeličar,
ÖWZB 425, vodnik M. Žgajnar.
Pri psici je očitno, da skoraj ne
pride v lovišče. Psica mora čim-
več v lovišče. Vse, kar je poka-
zala, potrjuje dovolj dober nos.
Dosegla je 77 točk.

Št. 5. *Dečko*, JRŠŠ 128, vodnik
Ivan Rojc. Pes je dobro šolan,
ima občutljiv nos, dovolj glasno
goni, šarjenje bi moralo biti bolj
sistematično, za delo po sledu pa
naj ga vodnik izboljša. Dosegel
je 108 točk.

Št. 6. *Perun*, RMŠŠ 128, vodnik
Slavko Podplatan. Nos ima do-
volj občutljiv, glasu pa ni dal ne
za zajcem ne za fazanom. V vodo
gre rad, za delo po sledu naj ga
vodnik še izpili. Dosegel je 77
točk.

Jože Škofic

Popravek. V rubriki »Lovska ki-
nologija« v 11. številki, stran 348,
je od 23. do 25. vrstice tekst treba
smiselno popraviti tako, da to-
krat ni deževalo, pač pa je bil
močan veter.

Ur.

Obvestilo in opozorilo

Kinološke poročevalce — sodnike
za ocenjevanje psov na pregledih,
preizkušnjah in tekmah prosimo,
da svoja poročila uredništvu do-
stavljajo najkasneje v enem me-
secu po prireditvah. Več mesecev
zakasnela poročila s stvarno kri-
tiko zgube namreč svoj pomen in
namen za vzgojo vodnikov in šo-
lanje psov, kar negodujejo tudi
zainteresirani bralci. Zato v bo-
doče ne bomo več objavljali takih
več ko mesec dni starih poročil,
kar naj poročevalci upoštevajo.
Tudi »Pravilnik Jugoslovenskog
kinološkog saveza o stručnom
radu« predpisuje v 63. členu, da
je treba poročila podati v 15 dneh
po izvršeni prireditvi. Prosimo,
da to opozorilo resno upoštevate.

Uredništvo

Vodniki ptičarjev in šarivcev,
prijavite do občnega zbora, 27.
marca t. l., ocene, ki ste jih do-
segli s svojimi psi na preizkuš-
njah — tekmah in ki zadoščajo
za podelitev znaka »Vodnik« —
po Pravilniku, objavljenem v
LOVCU 1962-3, str. 87.

Prijave z dokumentacijo pošljite
zaradi kontrole po Kinološki zve-
zi Slovenije na naslov: Pavel
Cvenkel, Ljubljana, Miklošiče-
va 24, Zavod za socialno zavaro-
vanje. Vodniški znaki se vsako
leto podeli na občnem zboru
Društva ljubiteljev ptičarjev.

Vodniki ptičarjev in šarivcev,
ki želite biti sodniki na preizkuš-
njah in tekmah, se prijavite kot
sodniški pripravniki na naslov:
Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Lju-
bljana, Miklošičeva cesta 24, Za-
vod za socialno zavarovanje. Če
bo dovolj prijav, bo društvo pri-
redilo tečaj. Vabimo tudi študente
veterine in gozdarstva.

Društvo ljubiteljev ptičarjev

**OBČNI ZBOR DRUŠTVA LJU-
BITELJEV PTIČARJEV bo v so-
boto 27. marca t. l. ob 19. uri v
mali dvorani hotela Union v Lju-
bljani, Miklošičeva cesta. Po obč-
nem zboru bo skioptično preda-
vanje z barvnimi diapozitivi o
organizaciji in delu psov ptičar-
jev na preizkušnjah in tekmah v
letu 1964. Predavanje in diapoziti-
ve je pripravil Vladimir Ple-
ničar. Vabljeni člani, lovci in
prijatelji!**

DLP

PRIJAVLJENE PARITVE:

LOVSKI PSI:

Resasti jazbečarji:

Gina JRJos 272 — Runo JRJos
241, bil na tekmi, leglo bo 1.
marca 1965. Vzreditelj Albert
Ogris, Zg. Legen 45, pošta Slo-
venj Gradec.

Koker španjeli:

Biba JRŠK 428 — Bis Dravograj-
ski JRŠK 339, bil na tekmi, leglo
bo 6. marca 1965. Vzreditelj Vik-
tor Štokojnik, Strmec 50.

Lovski terierji:

Lajka Malogorska JRLT 1824,
bila na tekmi — Nazdar Travno-
gorski JRLT 1525, bil na tekmi,
leglo bo 2. marca 1965. Vzredi-
telj Lovska družina Mala gora,
psarna »Roška«.

Braki jazbečarji:

Astra JRBj 1194 — Bruno JRBj
1378, leglo je bilo 10. februarja
1965. Vzreditelj Lovska družina
Stara Fužina v Bohinju, Stara
Fužina št. 37.
Iris Vinarska JRBj 1458 — Jago
JRBj 1303, leglo bo 4. marca 1965.
Vzreditelj ing. Julij Uršič, Ma-
ribor, Ribniško selo 23.

Lora JRBj 1461 — Jago JRBj
1303, leglo je bilo 12. februarja
1965. Vzreditelj Ivan Verdinek,
lovski dom »Rače«, pošta Orehova
vas pri Mariboru.

Kratkodlaki istrski goniči:

Dika JRGki 3127 bila na tekmi —
Ari JRGki 3475 bil na preizkuš-
nji, leglo je bilo 12. februarja
1965. Vzreditelj Lovska družina
Mala gora, psarna »Roška«.
Diana JRGki 2785 je bila na tek-
mi — Lord Travnogorski JRGki
3802, leglo je bilo 1. januarja
1965. Vzreditelj Lovska družina
Sodražica, psarna Travna gora.

Posavski goniči:

Lida JRGp 4826 — Bor JRGp
4818, leglo bo 21. marca 1965.
Vzreditelj Maks Šarman, Čečovje
57, pošta Ravne na Koroškem.

Kinološka zveza Slovenije

NOVI SODNIŠKI PRIPRAVNIKI

Za oceno zunanosti in delo ša-
rivcev:

Zoran MILETIČ, Maribor,
Šarhova št. 19.

Za oceno zunanosti in delo ja-
marjev:

Franc FRIŠKOVEC, Ma-
ribor, Frankolovska ulica 12.

Za oceno zunanosti VIII. izpitne
grupe — doge, buldogi, mastifi
in tibetanci:

Aleksander POPENKO, Ma-
ribor, Ščukova 7.

Za oceno zunanosti VI. izpitne
grupe — službeni — ovčarski in
veliki psi:

Bogo ARTNAK, Maribor, Ce-
sta XIV. divizije št. 84.

Kinološka zveza Slovenije

Foto D. Lenarčič

Po lovskem svetu

Po Čehoslovaški

Blaž Krže

III.

Znano je, da ima Čehoslovaška izredno pestro favno, kar je seveda tudi zanimivo za nas lovce.

Na tej ekskurziji pa si nismo ogledali samo nižinskih lovišč, ampak tudi področja, kjer živi predvsem velika divjad. V letu 1961 je bil na Čehoslovaškem odstrel velike divjadi takle: jelenjad 14 000, damjaki 1500, srnjad 75 600, divji prašiči 6300 in mufloni 1200 živali. V predelih jugozahodne Čehoslovaške ta divjad živi predvsem v oborah, ker relativno majhni gozdni kompleksi ne dopuščajo neomejene razširitve velike divjadi.

Iz Prage smo se odpeljali do Čeških Budejevic, kjer je sedež gozdnega gospodarstva »Statny lesy Č. Budejevice«. Ostanek dneva smo porabili za ogled tega zelo zanimivega mesta, ki ima 75 000 prebivalcev, večer pa smo prebili ob pivu v »Plzenski kleti«, v ambientu, ki ga je doživljal Švejck.

Naslednji dan smo si ogledali lovišče »Lesni zavod Behyne«. Na področju tega zavoda se nahaja najstarejša obora v tej državi; osnovana je bila leta 1545 na 1800 hektarjih, sedaj pa obsega 1100 ha. Pred vojno je bila seveda v privatni lastnini in je bil celoten kompleks podrejen zgolj lovstvu. V tem lovišču sta glavna divjad jelenjad in divji prašiči. Rezultati nestrokovnega predvojnega gospodarjenja so vidni še danes, saj je bil stalež divjadi občutno prevelik, kvaliteta pa zelo slaba, obenem pa so nastajale ogromne škode na gozdnih kulturah. Tudi po vojni se to stanje ni dosti izboljšalo in se popravlja šele sedaj. Na področju obore prevladujejo 40–60 letni monokulturni smrekovi gozdovi z malenkostnim grmovnim in zeliščnim slojem. Razmerje drevesnih vrst je: smreka 0,7, hrast 0,1, rdeči bor 0,2. Ob pomanjkljivem dodatnem krmljenju je tako stanje privedlo do lupljenja drevja; 90 % dreves je bolj ali manj poškodovanih. Trenutni stalež jelenjadi (spomladanski) je 160 živali, prašičev pa 50. Divjad je telesno in trofejno slaba, kar se ne da izboljšati s še tako izdatnim krmljenjem.

Pašne površine so skromne in zanemarjene. Imel sem občutek, in pozneje so mi potrdili, da so nam hoteli pokazati, kako lovišče ne sme izgledati. Stanje predvidevajo izboljšati v najkrajšem času in sicer: 1. zmanjšati stalež divjadi na gospodarsko znosno, 2. izboljšati prehranske pogoje, to je urediti krmne njive, hkrati pa na področju obore spremeniti razmerje drevesnih vrst. Velik problem v lovišču je tudi avtocesta, ki pelje skozi oboro, tako da so prašiči često žrtev prometnih nesreč, kljub zaščitemu pasu smrekovja ob cesti.

V naslednjih dneh smo obiskali dvojce res vzornih lovišč in sicer: 1. Stara obora. Lovišče meri 1570 ha, s pretežno starejšimi mešanimi gozdovi jelke, smreke, hrasta in bukve. V tem lovišču goje divje pra-

Lovski dom v lovišču »Stara obora« Foto B. Krže

šiče, muflone in damjake. Osebo me je zanimala gojitev divjih prašičev, ki jih intenzivno goje v posebni obori z 200 hektari. Jesenski stalež prašičev, to je pred pričetkom lova, znaša 120, vsakoletni odstrel pa 60 kosov. Gojitev je poudarjena predvsem z izredno točno vodeno statistiko po starostnih razredih. Prašiči so tu vezani le na umetno prehrano, saj jih krmijo dvakrat dnevno. Razen tega je v obori tudi nekaj krmnih njiv, posajenih s krompirjem, topinamburjem in koruzo, kar pa za prehrano tolikšnega števila divjadi jasno ne zadošča. To lovišče me je spominjalo na farmsko vzrejo bekonov. Pra-

Lovilnica za divje prašiče v lovišču Ponješice Foto B. Krže

šiče dvakrat letno odlove v posebnih lovilnicah, cepijo proti kugi in zaznamujejo. Namen tega lovišča je predvsem proučevanje življenjskih navad te divjadi, hkrati pa prodajanje številnih živali v druga lovišča za osvežitev krvi. Divje prašiče krmito s koruzo, ovsom, repo, zeljem, otrobi in podobnim in kot smo se sami prepričali, niso niti preveč plašni. Velik poudarek je na preventivi, kajti enkrat so v tem lovišču zaradi izbruha kuge poginili do enega vsi prašiči. O ekonomiki v pozitivnem pomenu besede v tem lovišču pri tolikšnem številu zaposlenih in pri takem načinu krmljenja divjadi ne more biti govora.

Naslednji dan smo si ogledali vzorno jelensko lovišče, oboro Ponješice. Lovišče meri 1600 ha in je pokrito prav tako z mešanimi gozdovi, v katerih prevladujeta smreka in jelka. Lovišče obstaja že izpred vojne in je namenjeno izključno gojitvi jelenjadi. Jasno je, da je bilo lovišče pred vojno v privatni lasti; takrat je bil stalež divjadi velik, kvaliteta pa prav slaba. To lovišče urejajo kot vzorno že vsa leta po vojni in rezultati niso izostali. Danes je v lovišču 40 ha kultiviranih livad in 12 ha stalno obdelovanih krmnih njiv in polj za divjad. Ob hkratnem postopnem zmanjšanju povojnega staleža jelenjadi so v lovišču izpustili tudi več jelenjadi iz drugih področij (Karpati). V lovišču sedaj ločijo dva tipa jelenov in to tip jelena brez grive in pa karpatskega jelena, za katerega je značilna močna griva ter temno, močno in »čokato« rogovje. Za vsakega jelena vodijo posebno karto hkrati z vsem odpadlim rogovjem. Za urejevanje te zbirke je vsakor potrebno ogromno časa in truda. Iz zbirke tega odpadlega rogovja je pač lepo razviden celoten razvoj rasti rogovja posamezne živali. Opazil sem, da prevladuje splošno pravilo prvo leto šilar ali več, drugo rogovje šesterak ali več; presenečeni pa smo bili nad izredno močno trofejo jelena, ki je do petega leta življenja imel zelo šibko rogovje ter je zgolj zaradi eksperimentiranja ušel gojivnemu odstrelu. Zagotovili so nam, da so tudi taki primeri še kar pogostni. Lovišče je izredno dobro urejeno. Krmne njive so posejane z ovsom, bobom, sončnicami, graham itd. Ko to divjad popase, njive preorjejo in zasejejo z repo. Seveda so vse njive urejene s prenosnimi ograjami, katere po potrebi odpirajo. Livade gnoje in rahljajo vsako leto. Paša je prvovrstna, seno pa služi za zimsko krmljenje. Prevladujejo manjša številna krmišča, razen tega pa je več centralnih večjih krmišč, ki so zgrajena tako, da so ob enem tudi skladišča. Glavni namen lovišča v zadnjih letih je, da poskušajo uvajati krmljenje s tako imenovano gozdno silažo. Prvi rezultati kažejo, da je ta zelo primerna za krmljenje ob prehodu iz suhe na zeleno hrano, to je spomladi in da izborna vpliva na rast rogovja. Silažo pripravljajo v posebnih zemeljskih silosih, ki so napravljeni v gozdu, to je tik ob krmiščih. Silažo pripravijo po posebnem postopku iz zrezanega listja listavcev in grmovja v mesecih, ko je listje najbolj sočno. Taka silaža ima visoko kalorično vrednost, divjad jo zelo rada jemlje, paziti pa je treba, da na krmiščih ne zmrzne. Zanimivost iz tega lovišča bi bila še ta, da smo povsod opazili tudi krmišča za mlado jelenjad. Zavaljo tega so krmišča ograjena z letvami v razmaku 20—25 cm, tako da morejo skozi nje le mlade, enoletne živali. Njihove izkušnje potrjujejo, da je za kvaliteto divjad najvažnejši življenjski pogoj naravna prehrana. Dodatno krmljenje lahko služi le kot dopolnilo oz. pozimi kot nadomestilo. Letno v lovišču posade preko 100 dreves divjega kostanja. O vsem tem jasno priča moč trofeji. Pred vojno najboljši uplenjen jelen v tem lovišču je imel trofejo s 185 točkami, trofeji najboljših lani in predlanskim uplenjenih jelenov pa 216 oz. 208 točk.

(Se nadaljuje)

Beli medvedi

Število belih medvedov dandanes dosega po podatkih novejšje literature republike Poljske okrog 25 000 živali. Iz tega števila je bilo 2500 medvedov ugotovljenih s pomočjo aviacije lovskih strokovnjakov Združenih držav Amerike na obrežju Aljaske. Vsako leto odstrelje do 1000 medvedov, v arktičnih teritorialnih vodah Kanade okrog 400. Tu je odstrel dovoljen vsem državljanom Kanade, ki stalno prebivajo za polarnim krogom.

Na drugem mestu po odstrelju belih medvedov je Norveška. Tukaj v okviru lovskega turizma odstrelje vsako leto okrog 300 medvedov. Vendar je dovoljen odstrel samo starih medvedov, katerih športna vrednost je največja.

S posebnimi dovoljenji lahko Norvežani lovijo tudi mlade medvedke za cirkuse in zoološke vrtove.

Na Danskem polarnem teritoriju okrog Grenlandije odstrelje letno okrog 150 belih medvedov, lov na samice in mladiče pa je vse leto prepovedan.

Na obrežju Aljaske (ZDA) vsako leto odstrelje do 125 belih medvedov, največ iz letal. Odstrel je dovoljen samo za odrasle medvede.

V Arktiki Sovjetske zveze je lov na belega medveda vse leto prepovedan.

Srečko Lapaine

Lov v Maroku

Današnji predpisi o lovu v Maroku so podedovani še iz časov, ko je bila ta dežela pod Francijo, ki je pustila pečat svoje lovske ureditve. Lov na vsem teritoriju države sme izvajati sleherni, ki ima orožni list, ki je plačal lovsko takso ter posebno takso za lov v državnih gozdnih kompleksih, ki so pod nadzorstvom gozdarske službe. Izjema velja le za manjše površine večjih zemljiških lastnikov, ki pri določenem minimumu zemljiškega areala lahko hkrati izvajajo lov na lastnem zemljišču. Kakor v Franciji tako tudi v Maroku taka izločena zemljišča običajno obdajo z mrežo, da bi na eni strani preprečili izstop divjadi, na drugi strani pa onemogočili dostop tujim lovcem. Edino v teh z mrežo obdanih loviščih se vrši v neki meri smotrna vzreja divjadi pod nadzorstvom lovskega čuvaja.

Na vseh drugih zemljiških kompleksih je lov prost. Za lov tod plača lovec skupno 80 dirhamov letnih taks, kar predstavlja v našem denarju blizu 12 000 dinarjev. Po predpisih je mogoče loviti v lovski sezoni, ki se od leta do leta lahko menja, samo dvakrat tedensko, namreč v četrtek in nedeljo. Druge dneve v tednu je lov prepovedan.

Tak način lova je osiromašil seveda bližnja in širša področja v okolici večjih mest, oziroma prirastek navadno iztrebijo že v prvih dneh po lovopustu. Zato se morajo lovci, ki žele z uspehom loviti, napotiti v notranjost dežele, najmanj 100 km daleč od Casablanke. V nižinskih predelih prevladujejo jerebica, zajec in hrček. Lov na hrčke in jerebice je zelo uspešen, ker jih domačini — čisti Arabci — po pravilu ne streljajo zaradi verskih predsodkov. Prav iz istih razlogov je tudi prepovedana prodaja divjadi oziroma pripravljanje div-

jadi v gostiščih in hotelih. Odstrel te divjadi pa omejujejo sicer tudi predpisi ministrstva za poljedelstvo in gozdarstvo, po katerih je mogoče na dovoljeni lovski dan odstreliti enemu lovcu največ 6 jerebic in 1 zajca. Odstrel hrčkov ni omejen.

V hribovitih in zlasti še planinskih delih Velikega in Malega Atlasa je bogat stalež divjih prašičev, ki znajo biti ob slabi letini gozdnih plodov sila nadležni na poljskih kulturah. Zanimivo je, da je divji prašič zaščiten v spomladanskih in poletnih mesecih in je bil lov nanj npr. lani dovoljen šele po 8. novembru. V letih slabega prirastka je lov nanj lahko tudi vse leto v celoti zaprt. Tod poznajo tudi še pantra, ki pa je — s posebnimi izjemami — zaščiten kot naš medved.

Na prehodu iz gozdnatih področij v slabo obrasla zemljišča, v smeri Sahare, imajo bogat stalež gazel, katere zlasti love domačini zaradi pridobivanja kože.

Poseben poudarek dajejo tamkajšnji lovci lovu na kljunače in prepelice, ki jih masovno pobijajo v času selitve v novembru in februarju. Sicer pa del kljunačev prezimi v južnejših, močvirnih predelih dežele, v smeri proti Mavretaniji, medtem ko prepelice nadaljujejo svojo pot proti tropskim krajem. V zimskem času, ko zavladava v Evropi hujši mrz, se pojavijo velike jate divjih rac, ki se prav tako delno zadržijo v močvirnatih predelih rečnih korit, delno pa se usmerijo še južneje proti Čadskemu jezeru v Ekvatorialni Afriki. Lov na race izvajajo lovci pretežno s čakanjem v večernem mraku; poznajo pa tudi lov na vabo s klicem ujete race. Takšen lov je lahko pravi pokol divjadi, saj so lovci po večini izurjeni strelci, ki si to večino pridobijo v zelo razširjenem športu streljanja na umetne golobe. V Maroku imajo lovci številne strelske klube, v katerih se tudi družabno izživljajo.

Fazan je redke in ga izključno goje na zaprtih kompleksih, ki so često last industrijalcev in bogatih trgovcev ter so namenjeni za lov samo izbranim in posebej povabljenim lovcem. V bolj puštih področjih love tudi na posebno vrsto stepske kokoške, ki je po velikosti med jerebico in našim fazanom. Ta stepska kokoška je močno podobna tropski kokoški, ki naseljuje kraje ob ekvatorju.

Ivo Brenčič

Volčja nadloga v Sovjetski zvezi

V letih 1919 do 1922 sem imel lesno delo v Arhangeljski, Novgorodski in Bologodski guberniji. Tedaj, t. j. po prvi svetovni vojni, so bili vpoklicani v armijo vsi moški, zmožni za orožje, tako da so ostali po vaseh le starci, ženske in otroci. Zato so se volkovi tako razmnožili, da so postali resna nevarnost za obstoj živinoreje po vaseh in ljudje niso več upali ponoči iz hiš. Volčja svojat je postala tako predrzna in napadalna, da je bilo treba najučinkovitejših ukrepov, da bi zatrli volčje tolpe. V Moskvo so bili vpoklicani vsi gubernejski zastopniki lovskih zvez, ki so dobili obvezno nalogo, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpro delo za iztrebljenje volkov. Ogromna sredstva so dobile lovske družine in na deželo je bilo poslanih na sto tisoče ampul strupa ter veliko najmodernejšega lovskega orožja na kroglo. Po drugi svetovni vojni so bili v tundre in stepe, kjer ni gozdov, odprem-

ljeni helikopterji, oboroženi s strojnimi in strupom. Organizirane so bile specialne brigade za lov na volkove in za vsakega uplenjenega volka brez razlike na spol in starost je bila razpisana velika nagrada. Prirejali so predavanja, na katera so bili poklicani brez izjeme vsi lovci, kjer so bili poučeni o najuspešnejšem načinu za iztrebljanje volkov. Sestavljene so bile posebne brigade za lov na volkove po volčjih brlogih. Ta lov je dal tudi najboljše rezultate. Od leta 1946 do 1962 je bil tale uspeh:

Leto	uničenih volkov	Leto	uničenih volkov
1946	42 600	1954	22 200
1947	40 400	1955	23 300
1948	36 300	1956	21 300
1949	35 900	1957	19 600
1950	31 300	1958	18 500
1951	27 600	1959	15 800
1952	24 100	1960	32 000
1953	21 200	1961	28 288

Skupno število pokončenih volkov za 17 let znaša 457 000! Povečani plen v letih 1960—1961 je posledica povečane premije za vsakega uplenjenega volka.

Dokazano je, da je krdelo 7—8 sestradanih volkov v stanju požreti v eni noči odraslega konja, od katerega ostane zgolj oglodana glava, čreva in kopita.

Leta 1949 je bilo registriranih 200 000 glav konj, goveda in ovc, ki so jih raztrgali volkovi. To je pa zgolj škoda na živinoreji. Koliko sto tisočev divjadi, zajcev, srnjadi, jelenjadi, losov, severnih jelenov so ti roparji vsako leto ugonobili in požrli. Koliko je bilo uničenih polarnih lisic s dragocenim krznom, si moremo misliti. Sestradani volkovi prav tako niso prizanesli perjadi.

In še danes je volk razširjen skoraj po vsej Sovjetski zvezi do Ledenegega morja, Nove zemlje in Sahalina, na jugu do meja države, z izjemo nekaj gubernij centralne evropske Rusije in polotoka Krima. Njegova gostota je različna. Največ volkov je v krajih z razvito živinorejo ter v stepah in tundrah. Neprodinrih gozdov se ogibljejo. Ruski lovci razlikujejo štiri podvrste volkov:

1. Gozdni volk, naseljen po vsej gozdni coni SSSR in tudi v drevesni stepi evropskega dela SSSR. Je srednje velik, samec tehta do 50 kg — samica do 40 kg. Kožuh je grob, temnorjav ali siv.
2. Volk tundre naseljuje kraje drevesne tundre in tundre. Velikost in teža sta kot pri gozdnem volku, kožuh mehak z dolgo sivorjavo dlako.
3. Stepni volk živi v stepah Azije, mnogo jih je v Kirgiziji. Je šibkejši, samec tehta največ do 45 kg, samica pa 30 do 35 kg. Dlaka kratka, lepo siva do lahno rjava.
4. Tibetški volk živi na planoti Pamira. Dlaka dolga, mehka, gosta, svetlo siva. Lovci so dolgo trdili, da je največji in najtežji tundrski volk, da samec tehta do 80 kg. Vendar so zadnje preiskave 400 uplenjenih tundrskih volkov ugotovile največjo težo samca 52 kg. Prav tako so izjave lovcev, da so uplenili 70 kg težke gozdne volkove netočne ali morda resnične prav v redkih primerih. Najtežji kdajkoli uplenjeni volk iz Omskega zapovedništva je zanesljivo tehtal 56,5 kg. Volkovi rastejo navadno hitro. Skoteni mladič tehta komaj 300—500 gramov. Po šestih mesecih doseže že težo 15 do 17 kg; ko je star poldrugo leto se po teži in velikosti komaj razlikuje od odraslega volka. Da se je volk tako razširil, je

treba pripisati njegovim izvrstnim čutom, vohu, sluhu in vidu. Volkovi se tudi sila hitro prilagode razmeram in načinom preganjanja. Volk med živalstvom nima uničevalca, razen človeka. Celo orjak medved se ga ogiblje. Večja sestradana drhal volkov se končno loti tudi medveda in ga največkrat po hudem boju pokonča. Izredno močno volčje zobovje z nekoliko nazaj zavihanimi konicami in jeklene mišice omogočajo volku, da iztrga iz žrtve, ko se še brani, cele kose mesa, in tako izkrvavi. Po poročilih ruskih lovcev so imeli največ uspeha na lovu po volčjih brlogih. Ta način lova pa zahteva absolutno poznanje volčjega življenja in njegovih navad, mimo tega pa mnogoletno prakso v tem delu. Volčji brlog se po pravilu vedno nahaja v krajih, kjer imajo volkovi svoje zimsko bivališče svojega rajona. Rajonski lovec mora že s pričetkom aprila budno paziti na sled volčjega para. Ta dvojni sled pomeni, da se samec in samica pripravljata na kotitev. Nikdar pa ne sme lovec vznemirjati volkov in se mora zadovoljiti z zasledovanjem po sledu. Ko lovec opazi v rajonu samcat sled, pomeni, da se je volčica že umaknila v brlog, da skoti. Brejost volkulje traja 62 do 63 dni. Po skotitvi volkulja ne gre iz brloga, razen če gre pit vodo, in samec ji prinaša hrano v brlog. V drugi polovici junija ali dva tedna kasneje je čas, da se lovec približa brlogu. Na čakanju mora odstreliti samca, ki prinaša samici hrano. To je najtežavnejši posel vsega volčjega lova ob brlogu. Že itak izredno oprezen, plašljiv in čuječ volk je v času, ko prinaša samici in mladičem hrano, posebljena previdnost. Na čakanju pred brlogom mora lovec predvsem imeti dober veter. In ko enkrat sedi, ne sme zganiti niti z glavo niti z rokama. Volk ujame takoj vsak gib in zgine, volkulja pa mladiče ponoči prenese drugam. Če je končno samec odstreljen, je treba skot čimprej pokončati, ker samica, ko čuti, da je samec zginil, že prvo noč preseli mladiče. Navadno takoj še isti dan, ko je samec pokončan, lovci obstopijo brlog in prično z izkopavanjem. Ker je zemlja mehka in ne kamnita, gre delo hitro od rok. Vendar mora ob kopaču stati strelec, bolje dva, s pripravljeno puško. Samica v obrambi svojih mladičev in v brezizhodnem položaju napade tudi človeka. Ko se kopač približa ležišču mladičev in se samica še ni prikazala iz brloga, se odmakne od brloga in ta trenutek navadno švigne volkulja iz brloga. Če je bil strel dobro pomejen, je malenkost potem mladiče pobrati iz brloga. Navadno ima lovska družina izurjenega psa, ki to opravi.

Tako so lovci brlogarji, kakor jih imenujejo v Rusiji, leta 1947 uplenili preko 3200 volkov.

Drugi in zelo uspešen način lova na volkove je lov s helikopterji. Ta način lova uporabljajo v tundrah in stepah, kjer ni gozdov. Lovci pripovedujejo, da se volkovi, ko opazijo v zraku helikopter, poženejo v paničen beg, ki prvo uro dosega hitrost 70—80 km na uro. Ko pa brzina znatno popusti, zaregljajo strojnice. Lovci pravijo, da so ob večjih krdelih dnevno uplenili tudi 20—25 volkov.

Razen tega iz helikopterja odmetavajo zastrupljeno vabo, ki jo sestradani volkovi hlastno goltajo. Pri tem načinu lova je pa mnogo plena zgubljenega, ker se zastrupljeni volkovi zarijejo v sneg ali pa jih zamete na novo zapadli sneg. Vendar je ta način lova v tundrah in stepah najuspešnejši.

Tretji način je strupljenje. Vendar so bili potrebni posebni tečaji, na katerih so lovce poučili o načinu strupljenja, ki bi bilo sicer lahko usodno za prebivalstvo in lovske pse. Brakade na volkove so malo uspešne, ker prideta na strel le eden ali dva volka, medtem ko se krdelo ponavadi porazgubi. Tudi lov s hrti je v Rusiji zelo priljubljen, vendar ima ta način bolj športni značaj. Velik pomen pri

zatiranju volkov imajo tudi železne pasti in žične zanke. Tudi za pravilno nastavljanje pasti so imeli posebne tečaje za mlade lovce. Proti nastavljanju zank pa so bili mnogi lovci, ker so te navadno usodne za srnjad, jelenjad in lose. Sovjetsko lovstvo si na vse načine prizadeva, da bi iztrebilo volčjo nadlogo. To se mu je tudi precej posrečilo. Toda, če pogledamo na zemljevidu neskončno prostranost sovjetskih pokrajin, nam bo jasno, da je spričo volčjih lastnosti popolno izstreljenje skoraj nemogoče.

Vendar se je po zadnjih podatkih uprave lovskega gospodarstva in lovske inšpekcije število volkov v Rusiji zmanjšalo od 42 300 volkov leta 1956 na 8700 volkov do konca leta 1963, to je za štiri petine. To so podatki iz evropske Rusije. Sorazmerno se je zmanjšala tudi zguba na domači živini, ki je v letu 1956 znašala še 70 000 glav.

Povsem drugačno pa je delo z volkovi v Sibiriji in na Daljnem vzhodu. Neskončna prostranost od Urala do Vladivostoka in od Ledenege morja do meja Indije z redkimi železnicami, brez poti, razen rečnih, zelo skromno naseljenostjo in redkimi industrijskimi centri pomeni ta ogromni kolos skoraj neokrnjeno zavetje krvoločnemu roparju volku. Spominjam se skoraj 40 let nazaj, kako sem v sedlu premagal majhen del tega prostranstva od Semipalatinska do Orenburga v 62 dneh in kaj vse sem doživljal med tem pregonom konj. Če primerjam ta moj razmeroma malenkosten premik samo z Jakutsko oblastjo, potem moram sibirskim lovcem samo čestitati na uspehu v težki borbi pri zatiranju krvoločnega roparja volka.

Srečko Lapaine

Grönlandsko moškatno govedo na Norveškem

Pred kakimi 14 000 leti so bile pokrajine severno od Alp pokrite s snegom, ledeniki in tundrami, kakor sta dandanes npr. Grönlandija in Laponska. Tedaj so v teh krajih živele polarne živali kakor severni jelen v številnih čredah, polarna lisica, polarni zajec, belka, polarna sova in tudi moškatno govedo. To so ogromne živali, biki 500 kg težki, ki so se lahko obranile tolпам volkov, belih psov, ki so pri drugih živalih s svojim tuljenjem in zavijanjem vzbujali grozo in strah. V takem primeru se je čreda stisnila v gručo z glavami navzven in pri tleh, čakala napad, da ga s svojo močjo in rogovi odbije ali napadalca tudi uniči.

Sicer pa to govedo ni napadalno, je bolj miroljubno in v svojih bivališčih pusti, da se človek brez nevarnosti približa na kakih 40 metrov in mirno lahko opazuje te črne kocaste gmote na nizkih belih nogah.

Po tej zadnji ledeni dobi so se snežne in ledene mase umaknile iz Srednje Evrope, z njimi pa tudi polarno živalstvo. Le v Skandinaviji se je obdržalo še kakih 6000 let, ko se je tudi tu podnebje otoplilo in so se okoli 2000 let zatem nepregledni gozdi listavcev razširili prav do severne Laponske. V močvirnatih pokrajinah so zrastle mogočni hrastovi sestoji s podrastjo grmičastih mehkih lesov, kjer so se potepala krdela divjih prašičev in na travnatih stepah pasle črede bizonov. Zgornja meja gozda se je tedaj dvignila nad današnjo. Zaradi

toplega podnebja je moškatno govedo zginilo. V prvi polovici prvega tisočletja pred našim štetjem se je podnebje znova ohladilo približno do današnje topline in tudi zgornja gozdna meja se je ustrezno znižala, tako da se je na južnem Norveškem ustalila okoli 800 do 900 metrov nad morjem. S tem so se življenjski pogoji za arktično živalstvo in rastlinstvo zboljšali in se je tam ohranilo do danes — le grönlandsko govedo se ni vrnilo, čeprav so življenjski pogoji zanj na Norveškem ugodni. Zato

so se člani norveškega varstva narave odločili, da poskusijo znova naseliti to prabitno žival v norveških tundrah in zasneženih gorovjih. Leta 1931 so prvič na Norveško prepeljali na Grönlandiji ujete tri mlade bike in sedem krav. Dali so jih v Alesundu za več ko leto dni v oboro. Ko so bile živali stare poldrugo leto, so jih spustili v južne norveške Alpe. Do leta 1940 se je trop pomnožil na 15 glav, čeprav moškatna krava povrže le vsako drugo leto in redko več ko eno tele ter je v hudi zimi 1934 poginilo zaradi snežnih plazov pet živali. Toda vojna tudi tem živalim ni prizanesla. Največ jih imajo na vesti nemški okupatorji. Leta 1947 so na Grönlandiji zopet ujeli sedem telet in jih spustili v Doverfjällu. Toda dve junici sta pozimi poginili, oba mlada bika sta pa zapustila ostale tri junice in se odselila. Te živali, ki niso poznale preganjanja, so bile tako zaupljive, da so se na planinah poleti pomešale med pašno živino in zvečer prišle z živino v hlev. Mlada bika sta celo skušala dvoriti kravam, ki pa niso imele zanju razumevanja. Pač pa so ti črni orjaki povzročili prelah med planšaricami, ki so menile, da je prišel mednje sam vrag. Nič manjši strah niso te živali povzročile pri srečanju z nič slutečimi turisti.

Leta 1948 so v oboro ob polarni postaji Dovreju pripeljali še štiri teleta. Od teh je ostala živa le ena junica, ki je postala tako domača in zaupljiva, da je skozi ograjo ovohavala obiskovalce, a se je takoj umaknila, če jo je hotel kdo potrepeljati. Po enem letu je ta junica dobila družbo še sedmih telet z Grönlandije. Po prestani zimi v obori so čredico spustili nedaleč od nekega ledenika v Staladalenu. Kmalu so se znašli pri čredici iz Sundalena pobegli trije biki. S tem je bil ustvarjen temelj, iz katerega je do danes zrasel stález okoli 30 glav. Pogoji za to polarno govedo so v tej pokrajini na moč ugodni — približno taki kakor so bili v Srednji Evropi pred 14 000 leti. Po tej uspeli naselitvi moškatnega goveda so strokovnjaki mnenja, da bo mogoče iz tega staleža razširiti to prabitno žival tudi na druge ustrezne predele norveškega visokogorja, če ne nastopijo kaka neugodna presenečenja. Tako ima Evropa poleg losa in bizona zopet najzanimivejšo veledivjad — moškatno govedo.

Po dr. H. Velthysenu iz »Der Anblick« 1964—12, M. S.

Šaljive

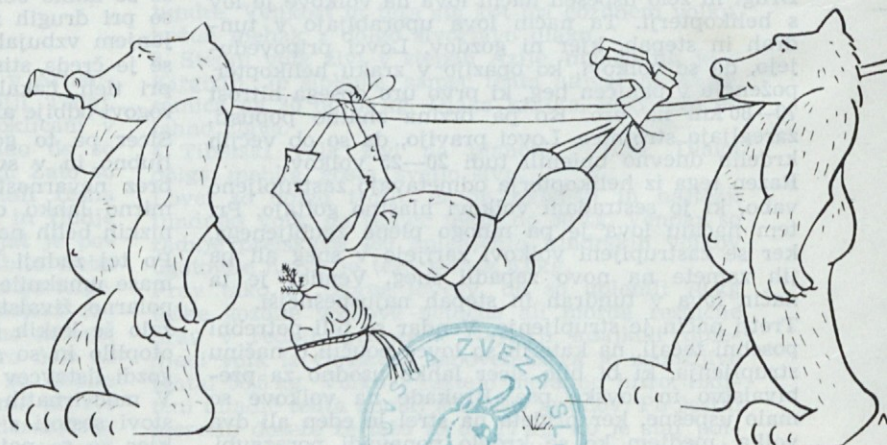
Avtor se je znašel

Na seji Društva za varstvo ptic so med drugim govorili tudi o knjigi Ivana Krečiča »Ptice Slovenije«, ki je izšla pred nedavnim. Kot član odbora tega društva je bil na seji tudi avtor knjige. Tedaj se obrne h Krečiču France in pripomni:

»Profesor, divji petelin pa nima rdečega prsnega ščita, kot si napisal v knjigi.«

»Seveda ga ima... če je obstreljen!«

-elf-

Zadnji grižljaj

